PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 150 (1541) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr.

TRST, torek 11. julija 1950

Cena 15 lir

Povračilo škode, ki so jo storili v Evropi fašistični in nacistični razbojniki, je zagotovljeno z listino OZN in se izvaja povsod razen v Trstu.

Zato zahtevamo tudi tržaški Slovenci, da se nam vsa škoda, ki nam jo je prizadejal fašistični režim, v celoti povrne!

Protestno zborovanje slovenskih tržaških prosvetnih delavcev in intelektualcev ob 30-letnici požiga Narodnega doma v Trstu

Zahtevamo povračilo kulturne škode!

Angloameriška vojaška uprava mora kot zaupna uprava popraviti krivice in poravnati kulturno škodo, ki jo je Slovencem povzročil fašizem, ter povrniti vse tisto, kar smo imeli, in s tem omogočiti vsem panogam slovenske kulture razvoj in napredek in jim zgraditi SLOVENSKI KULTURNI DOM V TRSTU

RESOLUCIJA

slovenskih tržaških prosvetnih delavcev in intelektualcev, sprejeta na protestnem zborovanju ob 30-letnici požiga Narodnega doma v Trstu

Slovensko tržaško ljudstvo se je moralo v borbi proti narodnemu in socialnemu zatiranju s strani nemškega imperializma in italijanskega iredentizma zateči k samopomoči in si z lastnimi sredstvi in žulji postaviti svoje središče — NARODNI DOM v Trstu, v katerem je osredotočilo vse svoje organizirano prosvetno delo. S tem je postal Narodni dom v Trstu žarišče vsemu slovenskemu prebivalstvu na Tržaškem, ki je tako poudarilo, da je Trst njegovo prosvetno in gospodarsko središče.

Iz Narodnega doma je na začetku tega stoletja izšlo nešteto izpodbud za razvoj in napredek slovenskega kulturnega, umetniškega in gospodarskega življenja.

Ko je imperialistična Italija pod pretvezo, da osvaja nacionalno ozemlje, zasedla Primorsko, je začela z nasiljem, ki se je z nastopom fašizma izpremenilo v odkrit teror; preganjali so slovensko prebivalstvo in mu uničevali gospodarsko in kulturno dejavnost.

Prvo poglavje fašističnega terorja je bil požig Narodnega doma v Trstu dne 13. julija 1920, ki pomeni v zgodovini tržaških Slovencev napoved narodnega iztrebljanja, obenem pa tudi pripravo za nadaljnja osvajanja. Po tem terorističnem dejanju je fašizem začel uničevati slovensko prosveto, šolstvo in gospodarstvo in je iz javnega življenja pregnal slovenski jezik. Temu terorju se je slovensko ljudstvo uprlo z vztrajnim zbiranjem vseh narodnih sil in je pozneje prešlo v odločen upor proti fašizmu. Nastopili so bazoviški junaki, polnile so se ječe in posebna sodišča so izrekala smrtne obsodbe.

Primorsko ljudstvo je tako postalo borben zaveznik mednarodnega protifašističnega gibanja in se je v narodnoosvobodilni borbi v celoti udeležilo upora vsega slovenskega naroda proti okupatorju.

Z zmago nad fašizmom si je priborilo osvobojenje in ustvarilo pogoje, da se mu popravijo vse krivice, ki jih je povzročila fašistična Italija. Toda imperializem nas je oropal priborjenih pravic in anglo-ameriška vojaška uprava uporablja še danes za vzdrževanje in nadaljevanje krivic fašistično zakonodajo. Italijanski šovinisti so se popolnoma izenačili s fašističnimi požigalci Narodnega doma, prezirajo naš obstoj in nam ne priznavajo nobenih človečanskih in narodnih pravic.

Slovenski tržaški prosvetni delavci in intelektualci, zbrani na protestnem zborovanju ob 30-letnici požiga Narodnega doma v Trstu, ugotavljamo, da mora anglo-ameriška vojaška uprava kot zaupna uprava popraviti krivice in poravnati kulturno škodo, ki jo je Slovencem povzročil fašizem, in ustvariti na tem ozemlju popolno enakopravnost na ta način, da se povrne Slovencem vse tisto, kar smo imeli, in da nam omogoči svoboden razvoj v narodnem, kulturnem in gospodarskem življenju.

Slovenske prosvetne, umetniške in znanstvene ustanove so na Tržaškem razvile plodno in vsestransko delovanje, a nimajo zadostnih gmotnih pogojev za uspešen razvoj. Vsem tem panogam slovenske kulture je treba omogočiti razvoj in napredek in jim zgraditi — SLOVENSKI KULTURNI DOM V TRSTU.

V TRSTU, dne 9. julija 1950.

V nedeljo dopoldne se je vršilo v dvorani na stadionu «Prvi maj» protestno zborovanje slovenskih tržaških prosvetnih delavcev in intelektualcev, ki ga je ob priliki tridesete obletnice razbojniškega požiga našega Narodnega doma v Trstu sklicala SLOVENSKO-HRVATSKA PROSVETNA ZVEZA.

Zborovanje je otvoril predsednik SHPZ tov. dr. prof. ANDREJ BUDAL ter predlagal izvolitev predsedstva, ki so ga navzoči na predlog tov. ZIDARICA iz Sempolaja izvolili izmed zborovalcev in sicer: dr. Budal, dr. Bartol, Fr. Venturini, Modest Sancin in dr. Jože Dekleva. Tov. Budal je v jedrnatih besedah orisal pomen in namen zborovanja ter podal besedo tov. dr. Deklevi. Govor tov. Dekleve objavljamo spodaj v celoti.

Tov. dr. S. Oblak o materialni škodi

O splošni sliki škode in vseh ostalih posledicah požiga Narodnega doma je govoril nato tov. dr. STANISLAV OBLAK, ki je do podrobnosti opisal in izračunal vso gospodarsko škodo ki smo jo tržaški Slovenci utrpeli zaradi požiga Narodnega doma. Zaradi velike važnosti in zanimivosti podatkov, ki jih je navedel tov. dr. Oblak, bomo v jutrišnji številki njegovo poročilo objavili v celoti.

Za sedaj omenjamo le, da dosega v današnji lirski vrednosti škoda, ki nam je bila pred 30 leti prizadejana, okrog 20 milijard lir.

Gledališki igralec in režiser tov. Modest Sancin je nato govoril o tisti ogromni škodi, ki jo je utrpela slovenska gledališka umetnost in ki jo kljub zmagi nad fašizmom ter zaradi nepovrnjene škode prenaša že pet let Slovensko narodno gledališče za Tržaško ozemlje, ker še vedno nima in niti ne more dobiti primerne dvorane za svoje nastope. Tov. Sancin je med drugim dejal:

Tov. M. Sancin:

«Naši domovi so ostali več ali manj porušeni, naše kulturne ustanove se po večini stiskajo po privatnih stanovanjih. Naše gledališče — ta naša najbolj vidna kulturna ustanova — pa mora nastopati po skrajno neprimernih odrih po naši okolici. Istočasno pa moramo gledati, kako se šopirijo po obeh največjih tržaških gledališčih razne italijanske teatrske skupine, katerih premnoge niso najmanj vredne, da nosijo ponosno ime — gledališče.

Pravico imamo zahtevati, da se nam vrne, kar nam je bilo s silo vzeto ali uničeno. Mislim, da sploh ni potrebno poudarjati, da smo tukaj doma, t. j. na svojem! To vedo tako v New Yorku kot v Londonu. Zato z vso pravico zahtevamo, da nam zgradijo naš narodni in kulturni dom in z njim slovensko gledališče. Naše gledališče je s svojimi kvalitetnimi predstavami, ki mirno prenesejo še tako strogo kritiko, dokazalo, da ima pravico do svoje gledališke dvorane v samem središču Trsta!»

Nato je tov. Sancin poudaril, da prihajajo v Trst razne nemške in angleške gledališke skupine, ki jim tukajšnje oblasti takoj dajo na razpolago najlepše in največje gledališke dvorane. Tako je v zadnjih dneh društvo «British — Triestino Group», ki ima nalogo posredovati Tržačanom in «tukaj živečim Angležem» kulturne stike z Anglijo, povabilo angleško igralsko skupino «Old Wick». «Tu živečih Angležev» je v našem mestu po mirovni pogodbi menda 5000, kljub temu pa ne smatrajo za potrebno napolniti gledališko dvorano, ko gostujejo njihovi res odlični igralci, kajti gledališče «Verdi» ob njihovem gostovanju ni bilo niti od daleč razprodano.

«Tovariši in tovarišice — je dejal tov. Sancin — z mirno vestjo in lahko povemo tem prehodnim oblastem, da v našem gledališču v požganem Narodnem domu ni nikoli zevala taka praznina, kot je zevala posebno pri drugi predstavi «Old Wicka»! In prav tako mirno lah ko trdimo, da bo naše gledališče v središču Trsta vedno razprodano! Da je tako, pričajo naše predstave vse povsod, kjer koli SNG nastopa.»

«Ponavljamo našo zahtevo — je zaključil svoj govor tov. Modest Sancin — Dajte nam naše gledališče, naš narodni kulturni dom, ki nam ga je uničil bes italijanskih fašistov in šovinistov. Če bo ostal tudi naš današnji upravičeni protest le klic vpijočega v puščavi, bomo morali ponovno ugotoviti, da ste gospodje pri ZVU resnično, postali zaščitniki tistih, proti katerim smo se v zadnjih letih skupno borili.»

Tov. U. Vrabec:

Pevovodja in skladatelj tov. UBALD VRABEC je spregovoril o GLASBENI MATICI, ki je delovala v požganem Narodnem domu in ki je bila takrat naša osrednja reprezentativna glasbena ustanova, v katere okrilju je deloval odličen mešani pevski zbor, orkester, glasbena šola itd. Tov. Vrabec je omenil celo vrsto imen slovitih slovenskih glasbenikov, ki so izšli iz tržaške Glasbene matice ter obširno govoril o njihovem delovanju ter nadaljeval:

«Vse možnosti našega glasbenega razvoja je fašizem uničil s požigom Narodnega doma. Človek bi pričakoval, da se bodo po uničenju fašizma popravile vse krivice, ki smo jih utrpeli. Vse velike sile so šle v vojno z najplemenitejšimi krilaticami. Logično in naravno in pravično bi bilo, da bi se slovenskemu narodu, ki biva na tem teritoriju po končani vojni in uničenem fašizmu popravile vse krivice. Tudi naš teritorij je bil osvobojen. Partizanska vojska je osvobodila tudi Trst. Mednarodna politična konstelacija ni dopustila, da bi v Trstu ostali njegovi osvoboditelji, vendar so kasneje Trst zasedle čete, ki so bile naši zavezniki. Upravičeno smo tudi od njih pričakovali popravo krivic. Toda z obžalovanjem moramo danes ugotoviti, da se Glasbena matica danes nahaja prav v istem položaju, kakor je bila po požigu Narodnega doma. Prav tako kakor se je takrat Glasbena matica zatekla v razna predmestja, v tesne neprimerne sobice, ko se je zbor selil iz Rojana k Sv. Jakobu in obratno, ko se je vršil pouk na Greti v privatnem stanovanju, v Skedenju v privatnem stanovanju, pri Sv. Jakobu na stari policiji itd., prav tako brez strehe je Glasbena matica tudi danes».

Nato je tov. dr. KUKANJA govoril o potrebi prostorov za slovensko knjižnico, katera kljub lepemu številu knjig ne more razviti tistega delovanja, zaradi katerega je bila ustanovljena. Zato zahtevamo tudi za našo slovensko študijsko knjižnico dostojno streho in od te svoje opravičene zahteve ne bomo odstopili.

Tov. dr. BERCE' pa je v svojem govoru poudaril, da je škoda, ki je bila storjena s požigom Narodnega doma — škoda storjena vsem Slovencem. Zato smo ob zahtevi za poravnavo škode vsi Slovenci brez razlike složni. Pri tem ne more držati noben izgovor, da mirovna pogodba še ni uveljavljena, kajti načelo vrnitve škode, ki so jo povzročili fašisti in nacisti, je načelo, ki ga vsebuje osnovna listina Združenih narodov in ki ga izvajajo v Nemčiji in Avstriji ter zahtevamo, da ga končno začnejo izvajati tudi pri nas!

Ob koncu zborovanja je tov. dr. BUDAL predložil prisotnim resolucijo, ki jo objavljamo na gornjem mestu našega dnevnika in ki so jo navzoči prosvetni delavci in intelektualci soglasno sprejeli in podpisali. Resolucija bo poslana na Organizacijo združenih narodov v Lake Success.

Z VČERAJŠNJEGA PROTESTNEGA ZBOROVANJA NA STADIONU «PRVI MAJ»

Govor tov. dr. J. Dekleve

Čeravno so se morali Slovenci boriti v izredno težkih prilikah proti prodirajočim in vsestransko podprtim kulturnim in političnim navalom germanizma, so uspeli s svojo žilavostjo, požrtvovalnostjo in prirojenim organizacijskim smislom kaj kmalu premagati vse ovire kulturnega napredka, se dvigniti iz zaostalosti, dohiteti bolj razvite narode in korakati nato tesno ob njihovem boku na raznih področjih kulturnega in gospodarskega snovanja in tekmovanja. Primorski Slovenci, izpostavljeni italijanizaciji so kaj radi sprejeli pobude iz Ljubljane in — zdramljeni po splošno revolucionarnem poletu — ustanovili leta 1848 slovenski in hrvaški izobraženci prvo postojanko v Trstu - «Slavljansko društvo», ki se je kmalu preimenovalo v «Slavljansko čitalnico» in začelo tudi izdajati prvi politični mesečnik kot svoje društveno glasilo, Nato in zlasti po letu 1868. so bile ustanovljene v mestu in okolici nove čitalnice, med katerimi so bile najbolj agilne v Rojanu in Skednju, na Opčinah in pri Sv. Ivanu. Uspevale so kot prave učilnice za ljudstvo, ki so ga kulturno in nacionalno dvigale in vzgajale z raznimi kulturnimi prireditvami, čeprav manjšega obsega. Omenim naj mimogrede, da so tudi tedaj Italijani z neprijaznim očesom spremljali stremljenje Slovencev po kulturnem napredku in že tedaj priredili proti Svetoivančanom bučne demonstracije, ko so se vračali domov po slovesni otvoritvi rojanske čitalnice.

Kakor sem že pripomnil, datira že iz leta 1848 prvi poskus slovenske publicistike, ki je bila postavljena na trden temelj, ko je izšla dne 8. januarja 1876 prva številka «EDINOSTI», ki je postala leta 1894 dnevnik in prenehala izhajati pod pritiskom fašističnega terorja — s celo kopico drugih tednikov in publikacij — dne 4. septembra 1928 po več kot 52 letih koristnega dela za tržaške Slovence. Tudi druge panoge kulturnega udejstvovanja imajo svoje korenike daleč nazaj v preteklem stoletju. Kot osrednja matica naše odrske umetnosti, ki je povezovala številne diletante iz raznih krajev in usmerjala odrsko dejavnost, je bilo ustanovljeno leta 1902 «DRAMATIČNO DRUŠTVO», ki je doživelo izreden razmah in umetniško višino z ustanovitvijo stalnega odra in krasno dvorano v upepeljenem Narodnem domu.

Zaradi usmerjanja glasbenega delovanja je bilo ustanovljeno «PEVSKO IN GLASBENO DRUŠTVO V TRSTU», ki je bilo prvotno podružnica leta 1872 ustanovljene Glasbene matice v Ljubljani in se osamosvojilo ter preimenovalo v «TRŽAŠKO GLASBENO MATICO» zaradi spremenjenih političnih razmer.

Stremljenje po napredku in osamosvojitvi je prišlo do izraza tudi na drugih področjih javnega izživljanja, zlasti pa na gospodarskem. Pot si je utiralo prepričanje, da ni enakopraven in svobočen narod, ki sicer lahko uporablja svoj materinski jezik in ima svoje šole, če ni enakopraven tudi na gospodarskem področju. Se več: da je prazno besedičenje o narodni enakopravnosti, če ima sicer narod formalno politično svobodo, toda če na gospodarskem področju tvori samo dodatek gospodarskem sistemu imperialističnih sil.

Kakor med ostalimi Slovenci, je tudi na Primorskem pognala močne korenine zadružna misel, misel medsebojne pomoči. Kot prva zadruga je bilo leta 1898 ustanovljeno že sedaj obstoječe veliko «GOSPODARSKO DRUŠTVO V SKEDNJU», kateremu so kmalu sledila slična po namenu in obliki: v Barkovljah, Rojanu, Lonjerju, Nabrežini itd. Tem poskusom krajevnega značaja gospodarske krepitve je sledila «TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA», ki je začela s svojim delovanjem leta 1885, čeravno je bila zaradi raznih ovir registrirana šele leta 1891. Leta 1905 je bila ustanovljena s kapitalističnimi tendencami JADRANSKA BANKA, leto nato pa «Trgovska obrtna zadruga».

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Ljudska vojska blizu reke Kum

Partizani so se izkrcali v pristanišču Asanman, 60 km južno od pristanišča Inčon - Osvobojena so mesta Tinhkon, Šinan in Šunson

Gornji zemljevid prikazuje smer prodiranja ljudske vojske proti reki Kum, kjer je Mac Arthur organiziral novo obrambno črto in dalje proti mestu Taejon, ki je začasna prestolnica Južne Koreje.

Črtkano ozemlje označuje področje partizanov, ki ogrožajo pristanišče Fusan, v katerem Američani izkrcavajo svoje čete, tanke in letala ter jih pošiljajo na fronto. Partizani pa so se izkrcali tudi na zapadni obali — 60 km južno od Inčona.

Ljudska vojska je osvobodila mesto TINHKON. Pri teh operacijah za osvoboditev mesta je bilo zajetih 60 ujetnikov in uničenih 8 ameriških letal, med temi nekaj bombnikov B 29. Dalje je ljudska vojska osvobodila mesti SINAN in SUNSON. Poročilo pravi da je bilo zajetih 60 Američanov in da so bila sestreljena štiri letala.

Topništvo ljudske vojske je potopilo neko ameriško vojno ladjo. V bojih za osvoboditev Sonana je bilo ubitih in ranjenih več kaker 300 Američanov, ujetih pa 60. Sestreljenih je bilo 12 ameriških letal, dva ameriška letalca sta bila zajeta. Ameriške čete, nadaljuje poročilo, so zbežale in zapustile veliko vojnega materiala. Mesto Šunšon pa je bilo osvobojeno 8. julija ob 9. uri, pri tem je bilo zajetih 600 južnokorejskih vojakov in 6 oklopnih vozil.

Moskovski radio je objavil besedilo govora, ki ga je imel po seulskem radiu bivši minister za notranje zadeve južnokorejske vlade Kimisek. Iz tega je razvidno, da je Sigmanree že julija 1949. nameraval navaliti na Severno Korejo. To pa so preprečili partizani, ki so delovali na jugu, zaradi tega je bilo dano povelje za napad komaj 25. junija t. l. Glede na trditev, da so sile LR Koreje izvedle napad, je Kimisek izjavil: «To je nesramna laž».

Poročilo ameriškega glavnega stana pravi, da so se oddelki ljudske vojske izkrcali v zalivu Asanman in so napredovali v smeri proti jugovzhodu in spravili v nevarnost levo krilo Američanov. Na tem področju so se danes vršili ogorčeni boji, baje se je Američanom z neprestanim in težkim letalskim bombardiranjem posrečilo zaustaviti napredovanje teh oddelkov. Zaliv Asanman leži na zahodni korejski obali 60 km južno od pristanišča Inčona.

Glavne točke vojaškega položaja na Koreji so po ameriških virih sledeča:

Predstraže ljudske vojske so prispele od 15 do 20 milj severno od Taejona, začasne prestolnice južnokorejske vlade. Napredovanje ljudske vojske je popustilo, vendar pa da pričakujejo nov napad na ameriško obrambno črto na reki KUM. Ameriški piloti trdijo, da so brez prestanka bombardirali severnokorejske tanke in vozila na cestah, ki vodijo v Taejon.

Ameriški bataljon, ki je bil obkoljen severno od Taejona, je razbil obroč in dosegel glavnino ameriških čet.

Ameriško poročilo, izdano danes II. t. m. ob 7.30 zjutraj po krajevnem času pravi, da so danes posegli v borbo prvi ameriški tanki dvajset milj severno od Taejona. Ena kolona ljudske vojske se je pognala tako daleč na jug, da je le še tri milje od reke Kuem, kjer pravijo Američani, da bodo ustvarili črto, čez katero se ne bodo več umaknili na jug.

Poročajo, da so Američani zgradili v Južni Koreji novo letališče, od koder bodo sedaj ameriška vojna letala napadala ljudsko vojsko in Severno Korejo. Prav tako poročajo, da so Američani uvedli nov način bombardiranja tankov ljudske vojske. Namesto da bi jih obmetavali z navadnimi bombami, posujejo tla s posebnimi gazolinskimi bombami «Napalm», ki spremenijo zemljišče okrog tanka v goreč tlak.

Ministrstvo za obrambo v Washingtonu je zahtevalo takojšen vpoklic 20 tisoč mož. To vest je objavil predstavnik ministrstva. Department za državno obrambo je javil, da bo nocoj skupina ameriških generalov zapustila Washington, ker odpotuje v Tokio. Imeli bodo konferenco z generalom Mac Arthurjem, s katerim bodo proučili možnosti, kako bi hitreje pošiljali pomoč in vojaški material na Korejo.

Svet za zakonodajo in razvoj ljudske oblasti

BEOGRAD, 10. — Prezidij ljudske skupščine FLRJ je imenoval 12 članov Sveta za zakonodajo in razvoj ljudske oblasti. Člani sveta so: predsednik Edvard Kardelj, namestnik ministrskega predsednika in zunanji minister; člani: Aleksander Ranković, notranji minister, Blagoje Nešković, predsednik državne kontrolne komisije, Milovan Djilas, Rodoljub Colaković, Frane Frol, Boris Kidrič, Milentije Popović, Svetozar Vukmanović, Mijalko Todorović, Ljubodrag Djurić in Osman Karabegović. Kot je znano, je bil ta svet ustanovljen z namenom, da se decentralizira državna uprava ter prepreči v njej birokratizacija.

Današnja «Borba» piše, da se v vrstah češkoslovaške KP pripravlja nova čistka. List poudarja, da so periodične čistke v državah Vzhodne Evrope zelo pogoste ter piše, da je to novo čistko v ČSR povzročilo upiranje in opozicija češkoslovaških komunistov proti politiki njihovih voditeljev. Glede na članek Švernove, ki je bil nedavno objavljen v «Rude pravo», glasilu češkoslovaške KP, in v katerem Švernova trdi, da bo «čistka tokrat mnogo bolj stroga kot leta 1948», zaključuje Borba, da to ni način za okrepitev partije, kajti namesto karieristov in škodljivih elementov bo čistka prizadela prave revolucionarje, tako da bo napravila iz partije pokoren instrument Kominforma.

Valonci proti Leopoldu III

BRUSELJ, 10. — Poročilo valonskega kongresa, organizacije, ki vključuje razna gibanja za federativno ureditev, javlja, da bo v sredo dan protesta proti povratku kralja Leopolda III. v vseh večjih mestih Valonije. Poročilo dostavlja, da bodo sindikalne organizacije proglasile stavko za 24 ur.

ZARUBINOVA „DOSLEDNOST"

Včeraj je zahteval, danes odklanja

Pogajanja za mirovno pogodbo z Avstrijo zopet odložena

LONDON, 10. — Po raznih domnevah, ali se bodo danes sestali štirje namestniki zunanjih ministrov štirih velesil, ki bi morali pripraviti mirovno pogodbo z Avstrijo, ali pa mogoče do tega sestanka sploh ne bo prišlo, so se danes popoldne namestniki vendar sestali v londonskem Lancester House. Današnja seja štirih namestnikov je bila po vrstnem redu že 256.

Sovjetski delegat Zarubin se je ustavil ob vprašanju Trsta. Ko je prečital glavne točke iz note, ki jo je SZ poslala zapadnim vladam, je dodal, da je sovjetska vlada po kršitvah mirovne pogodbe z Italijo glede Trsta po zapadnih vladah upravičena misliti, da bodo te vlade sposobne kršiti tudi pogodbe z Avstrijo. Delegati zapadnih velesil so seveda te obtožbe ogorčeno zavrnili, pri tem pa poudarjali, da vprašanje Trsta nima nikake zveze z avstrijskim vprašanjem in da je torej sovjetski delegat to vprašanje sprožil samo, da bi zavlekel razpravljanja.

Zapadni predstavniki so na današnjem zasedanju predlagali, kot poroča agencija United Press, da bi bil sprejet sovjetski predlog o členu 48 bis, ki določa avstrijska plačila Sovjetski zvezi za povojno pomoč. Toda Zarubin tega predloga danes ni hotel sprejeti, kar je nekoliko presenetilo. Pred časom se je namreč razpravljanje o avstrijski mirovni pogodbi ustavilo prav ob členu 48 bis. Tedaj ga je namreč Zarubin zahteval, zapadni predstavniki pa niso hoteli nanj pristati. Danes pa ne pristane Zarubin...

Končno so namestniki prekinili sejo in sklenili, da bodo nadaljevali 7. septembra. Vendar pa so zapadni postavili sovjetskemu predstavniku pogoj, da tudi takrat ne bo govoril o Trstu. Zarubin je dejal, da se mora glede datuma še dogovoriti s svojo vlado, zapadni pa so dejali, da so pripravljeni sestati se že tudi pred 7. septembrom, če bi Zarubin to želel in pa spet s pogojem, da ne prihaja s tržaškim vprašanjem.

Velika stavka v Milanu

MILANO, 10. — Danes je okrog 180 tisoč delavcev v Milanu zapustilo delo v znak protesta proti množičnim odpustom. Tudi iz drugih krajev prihajajo poročila o stavkah proti odpustom.

Rezultati volitev v Schleswig-Holsteinu

KIEL, 10. — Veliko presenečenje pri volitvah v Schleswig-Holsteinu predstavlja izredno veliko število glasov, ki jih je dobila Zveza beguncev, ki je dosegla drugo mesto za socialisti. Na tretjem mestu so Adenauerjevi krščanski socialci.

Uradni rezultati so naslednji: socialisti 360.256 glasov, krščanski demokrati 258.781, Zveza beguncev 306.856, Danska zveza 71.845 glasov itd. 69 sedežev v parlamentu bo razdeljenih takole: socialisti 19, begunci 15, danska manjšina 4, desnica (od krščanskih demokratov do nemške stranke) 31. Socialisti so izgubili 25 sedežev kar predstavlja hud poraz.

ZDA in mirovna pogodba z Japonsko

NEW YORK, 10. — Diplomatski dopisnik lista «New York Times» v Washingtonu piše, da ZDA kljub dogodkom na Koreji predvidevajo nadaljevanje pogajanj za sklenitev mirovne pogodbe z Japonsko tudi če ta pogodba ne bila dokončna.

Strašne žrtve potresa v Južni Ameriki

BOGOTA, 10. — Močan potres na obmejnem področju med Kolumbijo in Venezuelo je zahteval 200 žrtev. Vse prometne zveze med mesti Cuoda, Cucutille in Arboleda so bile prekinjene. Omejena mesta pa so največ pretrpela pri tem potresnem sunku. Na prizadeto področje so že poslali reševalne oddelke.

Vseh potresnih sunkov je bilo osem in so si sledili od 8 ure zvečer v soboto pa do 8. ure zjutraj v nedeljo. Že po prvem sunku se je prebivalcev polastila panika. Starejši prebivalci se dobro spominjajo na strahoviti potres pred 75 leti, ki je popolnoma uničil mesto Cucuta. Vojaščina pomaga pri reševalnem delu. Po poročilu seizmografskega inštituta na Andah je potresa krivo gibanje celega bloka Kordiljer, ki išče novo lego.

BOGOTA', 10. — Potres, ki je včeraj prizadel pokrajino Cucuta na meji med Kolumbijo in Venezuelo, je povzročil smrt preko 200 oseb, 500 je ranjenih, 50 tisoč ljudi je brez strehe, škoda pa gre v ogromne milijone. V današnjih jutranjih urah so izvlekli izpod razvalin 211 trupel. Potresu je sledil silen naliv.

letalska nesreča

23 mrtvih in 7 ranjenih

CASABLANCA, 10. — Danes zjutraj je letalo «DC 3» letalske družbe «Aigle Azur» strmoglavilo na letališču v Casablanca. Ko se je zgodila nesreča, je bilo v letalu 25 potnikov in 4 člani posadke in ena «hostesse». 23 oseb je bilo ubitih 7 pa močno ožganih. Nekaj trenutkov potem ko je bilo letalo so vzletu že v višini 150 m, se je vžgal en motor. Letalo je zaradi tega izgubilo na brzini, se zrušilo na letališče in se takoj vnelo. Eden od devetih ranjencev je danes zjutraj izdihnil. Letalo je letelo na progi Pariz-Dakar.

Italijanski sindikalisti prispeli v Beograd

BEOGRAD, 10 — Danes je na beograjsko železniško postajo prispela skupina sindikalistov in italijanskih poljedelskih delavcev, ki bodo na vabilo Zveze jugoslovanskih enotnih sindikatov ostali v Jugoslaviji 15 dni. Italijanske goste je na postaji sprejel glavni tajnik jugoslovanskih sindikatov Djuro Salaj.

Športne vesti

RECIFE, 10. — Jugoslovanska nogometna reprezentanca je v prijateljski tekmi premagala tukajšnje moštvo s 5:0 Gole so dali Vukas 3, Mitić in Tomašević pa po enega. Sodil je Anglež Lowe. Tekmi je prisostovalo preko 20 tisoč oseb.

Jugoslovanski nogometni sodnik Leo Lemešič, ki bi moral nastopiti pri tekmi med Španijo in Urugvajem kot stranski sodnik, je to odklonil, ker je šlo za tekmo, v kateri je nastopilo moštvo Francove fašistične Španije.

ZAGREB, 10. — Dunajsko košarkarsko moštvo Post-Sportverein je izgubilo tekmo s tukajšnjo «Mladost'o» s 41:17.

* * *

BEOGRAD, 10. — Nogometno moštvo «Makabi» iz Tel Aviva je danes nastopilo v Subotici proti «Spartaku», ki je zmagal z 2:1.

* * *

HAVANA, 10. — V tekmovanju za Davisov pokal je Mehika zmagala proti Kubi in se tako kvalificirala za igranje v naslednjem kolu.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Enotni razredni sindikat pekovskih delavcev poziva na skupno borbo vse pekovske delavce, včlanjene v sindikalnih organizacijah

V četrtek 6. t. m. so imeli pekovski delavci, združeni v Enotnem razrednem sindikatu pekovskih delavcev skupščino, na kateri so razpravljali prav podrobno o položaju, v katerem se ta kategorija nahaja ter o vprašanjih, ki bi jih bilo treba v interesu kategorije same čim prej rešiti. Glede izboljšanja določb delovne pogodbe, kar bi prav gotovo pripomoglo k izboljšanju življenjskih pogojev celotne kategorije pekovskih delavcev, so navzoči člani sklenili sledeče:

Ker niso v vsem tem času prejeli odgovor na protestno pismo, ki so ga poslali Združenju pekov in v katerem so navedli svoje upravičene zahteve, bodo člani tega sindikata pričeli s konkretno borbo za uveljavitev svojih zahtev ter bodo v interesu celotne kategorije zahtevali spoštovanje vseh določb delovne pogodbe. Obenem bodo zahtevali, da se člen 9. delovne pogodbe, ki obravnava vprašanje višine proizvodnje spremeni na sledeč način: 1) iz 100 kg moke naj se naredi kose kruha v teži od 120 do 250 gramov; 2) iz 75 kg moke pa kose od 60 do 120 gramov; razen tega zahtevajo, da se nagrada za nadprodukcijo izplača na osnovi efektivne normalne proizvodnje. Zahtevajo prav tako, da se računa starostna doklada za delovno dobo izpod enega leta na 3,65 odst.

Pekovski delavci so ob koncu dali nalogo svojemu glavnemu odboru, da pošlje v imenu vseh članov Enotnega razrednega sindikata za pekovske delavce pismo sindikalnim organizacijam tega področja, v katerem jih poziva na skupno akcijo v obrambo interesov pekovskih delavcev.

Sklenili so tudi, da ustanovijo poseben denarni fond, ki naj bi imel nalogo nuditi materialno pomoč vsem tistim pekom, ki zaradi bolezni, ali drugega ne morejo vršiti svoje službe.

Pismo, ki ga je glavni odbor Enotnega razrednega sindikata poslal sindikalnim organizacijam se v glavnem glasi takole:

Člani Enotnega razrednega sindikata pekovskih delavcev so na svoji skupščini z dne 6. t. m. proučili položaj, v katerem se nahaja celotna kategorija pekovskih delavcev ter so sklenili pričeti z odločno borbo v obrambo pravic pekovskih delavcev. Predložili so razne zahteve, ki jih mora njihov sindikat v najkrajšem času rešiti. Da bi bila borba za uresničitev vseh teh zahtev čim bolj uspešna, predlagajo pričetek skupne borbe vseh pekovskih delavcev, ki bi lahko mnogo preje privedla do zaželenega rezultata. Zato pozivajo sindikalne organizacije, da se te borbe udeležijo ter tako prispevajo k izboljšanju pogojev celotne kategorije pekovskih delavcev.

Razprava proti Marsičevi družini, Vardabassu, Babosevi in Kermacu

ŠIBKO IN PROTISLOVNO PRIČEVANJE glavne priče obtožbe Furlan Josipine

Včerajšnji tretji dan razprave proti petim članom Marsičeve družine, Vardabassu, Babosevi in Kermacu se je pričel zjutraj ob 9. Pričal je še vedno zmedeni Lorusso, to je oseba, ki je decembra lani prijavila javnemu tožilstvu družino Marsič kot soizvršiteljico umora Coslovicha Lorenza. Njegovo včerajšnje pričevanje je bilo le kratkotrajno, ker je vse, kar je vedel, povedal že v soboto; glavni vzrok, da smo ga ponovno videli pred sodnim dvorom, pa je bil v zahtevi branilskega kolegija, naj ga sodišče odveže od prisege, ki jo je dal neznani osebi, od katere je po njegovem pripovedovanju septembra ali oktobra lani prvikrat izvedel, da je Furlanova Josipina obveščena o tem, kdo so bili krivci umora. Sodišče si je pridržalo pravico odločitve do končanega pričevanja Furlanove, nekar je izreklo, da ime neznanca kakor tudi njegovo morebitno pričevanje ni bistvenega pomena za razpravo ter odbila zahtevo branilskega kolegija.

Pričat je pristopila ena najvažnejših prič obtožbe Furlan Josipina, ki je soseda Marsičevih. Tudi njeno pričevanje, kot prej Lorussovo, Elijevo in Ottavianovo, je bilo nepopolno ter v znaku protislovij z njenimi izjavami na policiji in pred preiskovalnim sodnikom.

V glavnem je povedala, da je na dan dogodka, to je 16. julija popoldne, videla na dvorišču Antona Marsiča s polenom v rokah, k njemu pa sta prišla dva neznanca s Kolonkovca, od katerih je trdila, da je bil eden prav obtoženec Kermac Albert. Eden od obeh neznancev s Kolonkovca (kako to, da ve, da sta bila prav s Kolonkovca, si ne zna nihče razložiti) je baje rekel Antonu, da so «vsi trije spodaj», nakar so z Antonom odšli v kuhinjo. Sama je nato odšla k svoji hčerki, ki stanuje kakšnih 15 minut hoda od kraja, kjer bivata družini Furlanova in Marsičeva. Ko se je vračala po končanem obisku od svoje hčerke proti domu, je opazila kakšnih sto metrov niže skupino ljudi, slišala streljanje ter vpitje Marije in Ide Marsičeve (Ida je bila izpuščena na prostost med preiskovalnem postopkom): «Dajte ga, prasca!». Pozneje je baje videla Antona Dionizija in Albina, ko so si doma umivali okrvavljene roke. Še isti večer je po njenem pripovedovanju prišla k njej v kuhinjo Marija Marsičeva in jim zabičala, naj o stvari molče, posebno še, naj o tem poučijo tudi svoje otroke.

Kot smo že rekli, je v njenem pričevanju več protislovij, od katerih je najvažnejše izjava, ki jo je dala na policiji in pred preiskovalnim sodnikom, da je videla, kako so na kraj dogodka s puškami oboroženi odšli Anton, Dionizij in Albin Marsič, medtem ko je včeraj popravila, da jih je videl njen nečak Boris, ki je bil takrat star 7 let. V njenem pričevanju pa se vleče tudi nit nedoslednosti, posebno že glede obtoženega Kermaca, o katerem je trdila, da je bil eden od dveh neznancev s Kolonkovca. Ko jo je namreč branilec odv. Zennaro sprašal, kako to, da ve, da sta bila prav s Kolonkovca, je odgovorila, da je to izvedela pozneje od drugih ljudi, da ona Kermaca ni nikdar poznala, pač pa da je poznala njegovo ženo.

Zennaro: «Ali je kdo od tistih dveh neznancev nosil očala?»

Furlan Josipina: «Nobeden ni nosil očala (Kermac jih namreč nosi). Izvedela sem od drugih ljudi, da je Kermac pričel nositi očala šele po dogodku, in sicer zaradi tega, da bi ga ne prepoznali».

Prav tako nepopolno, zmedeno in čudovito je bilo tudi pričevanje njenega moža Andreja, ki je bil med vrsticami povedano pred leti tudi že v umobolnici pri Sv. Ivanu. O dogodku ni vedel povedati nič svojega, kar bi sam videl ali slišal, temveč vse, kar je izvedel od drugih, predvsem od svoje žene Josipine, ki mu je povedala vse to, kar smo že zgoraj omenili ter še, da sta Ida in Marija Marsič vpili «dajte ga, prasca» z zida ograje svoje hiše. Od svojega nečaka Bruna pa je slišal, da je videl, kako so se Anton, Dionizij in Albin s puškami v rokah napotili proti kraju, kjer naj bi potem ubili Coslovicha Lorenza. S svojimi ušesi je baje slišal samo Babosevo hčerko Lidijo, ki je isti dan, ko so angleški policisti izpustili na svobodo Babosevo Marijo, prišla k Marsičevim in jim sporočila, da so mamo izpustili ter da je vse v redu.

Furlan Andrej je med svojim pričevanjem omenil tudi nekega cigana Filipa, katerega je baje decembra lani srečal v bližini, kjer so našli truplo Coslovicha Lorenza. Pravi, da ga je vprašal, če ve, da so tukaj leta 1945 ubili nekega moškega. Cigan mu je baje odgovoril, da ve, ker je bil pri umoru tudi sam prisoten, ko je z nekim Tonijem Sabatinom stražil, da bi nihče ne ušel.

Ko ga je predsednik sodišča opozoril na dejstvo, da je sodišču znano, da živi v sovraštvu do Marsičevih, je to zanikal, vendar pa s takim glasom, da nam ni mogel vzeti prepričanja, da to sovraštvo v resnici obstaja, predvsem že, ko ga je branilec odv. Zennaro vprašal, kako je z zadevo z lesom (Anton Marsič je prvi dan razprave omenil, da ga je Furlan tudi prijavil, češ da je kradel les), priča Anton Furlan pa se je v odgovor zadrl z eno samo besedo, ki je, ne moremo ponoviti.

Za njim bi moral pričati njegov 13-letni nečak Bruno, ki pa zaradi bolezni ni prišel na sodišče. Zaradi tega so se odločili, da bodo k njem poslali zdravnika, ki naj ugotovi, po kolikem času bo Bruno toliko zdrav, da bo lahko prišel pričat v sodno dvorano ali pa če bi bilo morda bolje, da bi ga zaslišali na njegovem domu. Končno so javni tožilec, zastopnika zasebne stranke in branilski kolegij še predlagali, da bi bilo nujno potrebno izvršiti ogled na kraju, kjer je bilo izvršeno dejanje, o čemer bo sodišče še odločilo, predsednik sodišča pa je razpravo odgodil na danes zjutraj ob 8.

Prva skupina otrok je odšla včeraj v počitniške kolonije v Slovenijo

Takoj po četrti uri zjutraj so pričeli prihajati v spremstvu mater na tržaško postajo otroci, namenjeni v kolonije. Na kolodvoru jih je že čakal vlak in vagoni z napisi: Ptuj, Lesce. K vlaku pa so smeli samo otroci, pedagoško osebje in vodniki. Matere so morale ostati zunaj in si oskrbeti seveda peronsko karto. Tako je bil kmalu pri blagajni cel naval, vrsta se ni premaknila nikamor naprej, čas odhoda pa se je bližal. V zadnjem trenutku je načelstvo postaje šele pokazalo toliko razumevanja, da je odprlo še eno blagajno za izdajanje peronskih listov. Mislimo, da bi moralo ob takih prilikah ukreniti zaradi peronskih listov kako drugače, da bi mater ne oviralo pri poslavljanju od njihovih otrok.

Vzdolž perona se je vzlic temu zbrala tako velika skupina žena, da bi napolnila dvorano. Prihajali so še zadnji nasveti in navodila, toda otroška ušesa so bila večinoma gluha zanje. V mislih jim je bila že vožnja in pričakovanje tega, kar bodo v njej doživeli. Skozi okna so kukali kakor toliko ptič ov iz kletke, veseli srečni, nasmejani. Tej ali oni materi je zdrknila tudi kakšna solza po obrazu, kar pa njenega otroka ni motilo v njegovi radosti. Ko je vlak zapiskal in so se primaknila kolesa, je stotina grl vzklikala v pozdrav, sto in sto parov ročic je dvignilo svoje ročke in pričelo mahati z njimi.

Odpeljali so se in spremljala so jih srca mater, ki z velikim zaupanjem gledajo v novo Jugoslavijo in vedo, da v tem zaupanju ne bodo varane. Lepo in dobro bo tam njihovim otrokom, mnogo novega bodo videli in se marsikaj koristnega naučili. Doma jim tega ne bi mogle dati, zlasti v tistih primerih, kjer so matere zaposlene ves dan in so otroci prepuščeni sami sebi. Ta, kar bodo pridobili v Jugoslaviji, da res samo lahko kolektivna vzgoja in dežela, ki gre po poti napredka, ljubezni in spoštovanje do dela, kjer se ceni človek kot posameznik in kjer se cenijo narodi in njihova težnja po svobodi.

V sredo bomo doživeli isti prizor slovesa na postaji. Tedaj se namreč odpeljejo naši nižješolci.

SE MALO JE TREBA POČAKATI...

Ob zaključku lista smo sprejeli telefonske vesti, da so vsi otroci, ki so včeraj zjutraj odpotovali na letovanje v Sloveninjo, srečno prispeli ter pozdravljajo svoje mamice in očete iz Ljubljane, Ptuja, Kranja in Lesc, kamor so bili razporejeni. Povsod so jim domači pionirji priredili lep sprejem. Vse je poteklo v redu in otroci so se že prvi dan privadili novemu okolju in ob novih zanimivostih malce pozabili na domači kraj.

MAMICAM JE TEŽKO PRI SLOVESU, VENDAR SO SREČNE IN ZADOVOLJNE, DA GREDO NJIHOVI MALČKI NA LETOVANJE; OBENEM VEDO, DA BODO OTROCI VES ČAS V VARNIH ROKAH

Zaključek nogometne sezone ZDTV

Slovesnost in razdelitev nagrad v Izoli

Prijetno je bilo gledati v soboto zvečer na letnem prostoru tovarne Arrigoni v Izoli zbrana nogometna moštva iz vsega tržaškega ozemlja, ki so se odzvala vabilu ZDTV na družabno prireditev ob razdelitvi nagrad zmagovalcem posameznih skupin in tekmovanj v pretekli nogometni sezoni. Poleg tehničnega vodstva ZD TV, nogometnih sodnikov in vseh 9 nagrajenih moštev s svojimi vodstvi na čelu, so se odzvali vabilu zastopniki JA krajevnega ljudskega odbora in sindikatov. Točno ob 21 je predsednik ZDTV tov. Pertot otvoril oficialne del prireditve — razdelitev nagrad — s kratkim nagovorom v katerem je označil vse težave, ki smo jih prebrodili, da so se vsa tekmovanja uspešno zaključila in želel, da bi se bodoča prvenstva vršila pod boljšimi okolnosmi, da bi mogli zaznamovati še lepše uspehe tako v pogledu organizacije, kakor tudi discipline. Po pozdravu vseh navzočih je razdelil nagrade čestitajoč posameznim moštvom:

Moštvu «Arrigoni» iz Izole zmagovalcu prvenstva je podelil krasen pokal, pozlačene medalje in grbe.

Moštvu «Pirana» za drugo nagrado pokal in medalje.

Moštvu «Aurore» iz Kopra veliko plaketo in medalje za tretje mesto.

Moštvu koprske «Meduze», ki se je izkazalo v teku vsega tekmovanja kot najbolj disciplinirano, je bil poklonjen pokal.

V consk m tekmovanju so bila nagrajena naslednja moštva: Montebello B in Olimpia za prvenstvo cone A sta prejela pokal odnosno plaketo in medalje. Arrigoni B in Buje sta prijela pravtako od koprsk g vodstva pr merne nagrade kot zmagovalca posameznih skupin.

N dalje je bil podeljen sindikalnemu moštvu «Arrigoni» zmagovalcu sindikalnega turnirja pokal maršala Tita.

Po tem oficialnem delu je sledila zakuska in prosta zabava s plesom. Bil je lep večer kjer so se naši nogometaši z vsega ozmlja prijetno počutili in obujali spomine iz zadnjega prvenstva in delali načrta za bodoče.

Odnesli so 4 milijone lir

V noči med nedeljo in ponedeljkom so neznani vlomilci s pomočjo ponarejenih ključev vlomili v prostore Banca del Lavoro na obrežju Nazzarija Saura 22 ter nato z oksidričnim ognjem odprli blagajno, iz katere so pobrali 3 milijone 700 tisoč lir gotovine ter za 270 tisoč vrednostnih papirjev. Vlomilci so se baje najprej s ponarejenimi ključi vtihotapili v neko skladišče, ki ima vhod iz Ul. Cadorna, ter nato v zid, ki loči prostore skladišča od bančnih prostorov izvrtali 50 cm veliko luknjo, skozi katero so se priplazili v banko.

Pri plezanju se je ponesrečil

V nedeljo popoldne se je 20-letni Marij Debeljak iz Ul. Molin a vento 120 s svojimi prijatelji napotil v Glinščico, da bi plezali po tamkajšnjih skalah. Niso pa še s plezanjem dobro pričeli, ko je Marij iz neznanih vzrokov padel z višine 4 metrov ter si pri padcu zlomil desno nogo.

Košarška tekma med Ljubljančani in Tržačani

Železničar - Trst 40:23 (10:11)

V soboto zvečer je na stadionu «Prvi maj» gostovalo košarkarsko moštvo ljubljanskega Železničarja, ki je s sijajno igro premagalo domačine ter jim tako prizadejalo prvi poraz pred domačo publiko. Igralci Železničarja, ki so pred kratkim v Ljubljani igrali neodločeno z italijansko ekipo «Varese» (drugo plasirana v italijanskem prvenstvu), so tehnično in kondicijsko dobro podkovani, njihova igra pa sloni na hitrih protinapadih ter strelih iz daljave.

Tržačani, pri katerih je manjkal kapitan Liciniani, ki je duša vsega moštva, so zaigrali neverjetno raztrgano in mrtvo ter sta se od vseh rešila z dobro igro samo Micol in Pregellio. Že po rezultatu pa vidimo, da so igrali v prvem polčasu mnogo bolje kot v drugem, v katerem so jih Ljubljančani v pravem pomenu besede pregazili.

Na cesti iz Boljunca v Dolino se je prevrnil avtobus z 10 potniki

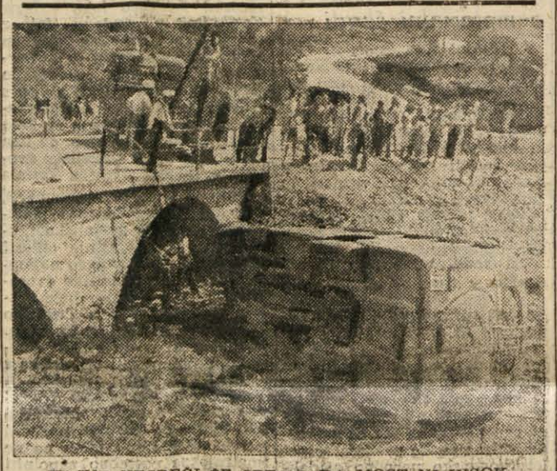

KLJUB NESREČI SE SREČA, DA MOST NI VISOK

Včeraj ob 11.25 dopoldne se je na cesti med Boljuncem in Dolino pripetila prometna nesreča, ki na ni zahtevala hujših posledic, ker so bili vsi potniki avtobusa TS H 288 na srečo le laže ranjeni. Nesreča se je pripetila na mostu nad Glinščico, kjer se je avtobus zaradi okvare gume prevrnil v potok. V trenutku nesreče je bilo v avtobusu 10 potnikov, ki so jih uslužbenci Rdečega križa iz Trsta in Milj ter gasilci rešili iz avtobusa, ranjence pa odpeljali v bolnišnico.

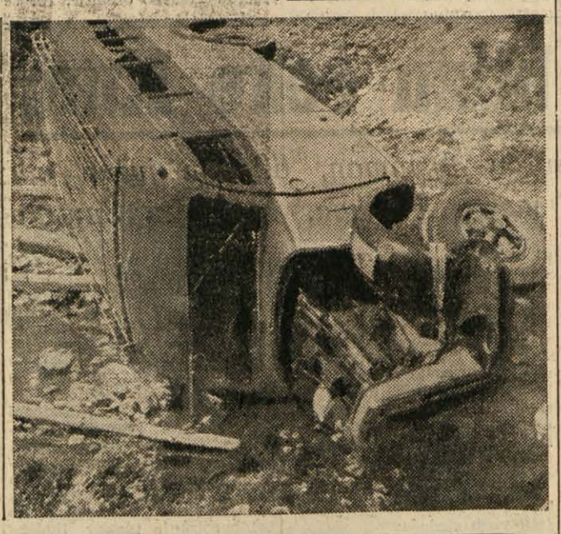

VREMENSKO POROČILO

z dne 10. julija: Zračni tlak 758,2 (stanoviten), temperatura 21.3 — 28.2, brez vetra, nebo 5/10 oblačno, morje mirno, temperatura morja 24.5.

Okrajni pevski koncert v Boljuncu

TOV. PECAR MAKS, KI GA JE S HARMONIKO SPREMLJAL TOV. OSKAR KJUDER, JE ZAPEL DVE PESMI

V nedeljo 9. t. m. je priredil dolinski okraj pevski koncert v Boljuncu. Nastop je otvoril mešani pevski zbor iz Lonjerja-Katinare pod vodstvom tov. Justa Lovrenčiča, ki je ubrano zapel Laharnarjevo «Pozdravljam te vipavski dol», Vodopivčevo pesem «Kadar zora» in štiri narodne pesmi. Zbor je žel za svoje izvajanje polno odobravanje občinstva. Dvoržakove «Slovanske plese» in ples iz Gotovčeve opere «Ero z onega sveta» je občuteno in tehnično precizno zaigral na klavirski harmoniki tov. Oskar Kjuder. Razumljivo je, da je mladi umetnik žel od poslušalcev veliko odobravanja.

Nekaj, česar nismo vajeni običajno ob takih nastopih, je bil solistični nastop tov. Maksa Pečarja, ki je ob spremljavi harmonike (tov. Kjuder) zapel pesem «Žal» in Simonitijevo pesem «Pomlad». Njegov prijeten lirski tenor je navdušil poslušalce, ki so mu bili hvaležni za glasbeni užitek in mu z navdušenim ploskanjem izrazili svoje priznanje.

Sledil je pevski zbor iz Doline, ki ga je vešče vodil tov. Cvetko Marc. Mladi in sveži glasovi tega zbora so krepko zapeli Ipavčevo pesem «Planinska roža», Zajčevo «U boj, u boj», Venturinijevega «Vasovalca» ter Foersterjevo «Planinsko». Boljunčani so svojim sosedom skoro zavidali, da so se tako krepko odrezali.

Kakor povsod je tudi tu doživel stiliziran ples po narodnih motivih «Rajanje pod mlaji» navdušeno priznanje. Ljudje bi gledali še in še ter se gotovo ne bi naveličali.

Na oder je prišel ponovno pevski zbor iz Doline in odpel Vodopivčevo «Ob večerni uri», Simonitijevo «Bolen mi ležiš», ki je posebno ugajala, Jenkovo «Tiha luna» ter Volaričevo «Mojo srčno kri kropite» po besedilu S. Gregorčiča. Za zaključek sta združena pevska zbora iz Lonjerja - Katinare in Doline odpela še Simonitijevo «Le vkup uboga gmajna» in Preglovo «Mlada garda».

Stevilno občinstvo se je nerado razšlo, ker bi si še želeli pesmi, ki je družila naš narod v dobrih in težkih časih, kakor ga druži še danes, ko nadaljujemo borbo za naše narodne pravice.

PEVSKI ZBOR IZ DOLINE, KI GA JIM BOLJUNČANI SKORO ZAVIDAJO

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Torek 11. julija
Olga, Medo
Sonce vzide ob 4.25, zatone ob 19.54. Dolžina dneva 15.29. Luna vzide ob 00.50, zatone ob 17.14.
Jutri sreda 12. julija
Fortunat, Draguška

SPOMINSKI DNEVI

1858 se je rodil Ignacij Borštnik, eden največjih slovenskih gledaliških igralcev. Umrl je 22. septembra 1919.

Obvestilo Dijaške matice

Prošnje za sprejem v Dijaški dom v šolskem letu 1950-1951 ter prošnje za hrano in študij v Dijaškem domu, za podelitev šolskih potrebščin in knjig, podpore za vožnje itd. morajo prosilci izročiti krajevnemu odboru Dijaške matice, kjer pa tega ni pa domačemu prosvetnemu društvu najkasneje do 20. julija t. l. Prosilci morajo priložiti prošnji potrdilo o višini mesečnih prejemkov staršev in prepis zadnjega šolskega spričevala. Tiskovine za prošnje dobite pri upravi Slovenskega dijaškega doma v Trstu.

Krajevni odbori Dijaške matice oziroma prosvetna društva pa morajo prošnje, opremljene s predlogi in pripombami dostaviti osrednjemu odboru Dijaške matice v Trstu, Ul. Buonarroti. 31.

Za sprejem v Dijaški dom in za podpore Dijaške matice naj prosijo samo tisti dijaki in dijakinje, ki so pomoči resnično potrebni in ki so s svojim vedenjem in uspehom med šolskim letom dokazali, da so jo vredni.

Telovadci, telovadke!

Vabimo vse telovadce in telovadke, da se udeleže red. nih vaj, ki so vsak ponedeljek, sredo in petek od 20,30 do 22 na stadionu «Prvi maj».

V kratkem bomo nastopili v Sovodnjah pri Gorici pri proslavi mladinskega dne s sledečimi točkami:

Vaje z obroči (članice).

Fizkulturna koračnica (Že nam sonce lepše sveti) — člani in članice.

Rajanje pod mlaji (folklora) članice in člani.

Važno je, da se nastopa vsi udeležimo in da smo dobro pripravljeni.

Počitniški tečaji Dijaške matice

Za dijake s popravnimi izpiti bodo priredili v Dijaškem domu med letošnjimi počitnicami počitniške tečaje, ki bodo trajali od 15. avgusta do 15. septembra.

Prijave bo sprejemala uprava Dijaškega doma v Trstu, Ul. Buonarroti št. 31 do 31. julija t. l. Tam prejmete tudi potrebna pojasnila.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V SREDO 12. t. m. OB 21. URI
GOSTOVANJE V **BOLJUNCU** (NA PROSTEM)
s komedijo OSTROVSKEGA
„DONOSNA SLUŽBA"

Predstave «TARTUFFE» v BAZOVICI danes 11. t.m. ne bo zaradi tehničnih ovir.

Lahkoatletski treningi ZDTV

Lahkoatletska sekcija ZDTV vabi člane športnih društev, mladince in mladinke na redne treninge, ki se vršijo vsak torek in četrtek od 18. ure dalje, ter vsako nedeljo dopoldan na stadionu «Prvi maj». Trenirajo se sledeče panoge: teki od 100 do 5000 metrov, skoki v daljino in višino, meti krogle, kopja in diska. Vsi treningi so pod tehničnim vodstvom ZDTV.

Vabljeni so tudi začetniki, ki se bodo pod strokovnim vodstvom izurili v lepem lahkoatletskem športu.

Mlekarice - pozor!

Vse one mlekarice, ki prodajajo mleko po stanovanjih in ki še niso dvignile za to potrebnega dovoljenja, naj store to čimprej pri občinskem zdravstveno—higienskem uradu, Ul. Cavana 18, III. nadstropje, soba št. 31. Po 15. t. m. bodo vsako osebo, ki bi prodajala mleko brez tega dovoljenja, strogo kaznovali.

GLASBENA MATICA V TRSTU

Prva odborova seja bo danes ob 20,30 v običajnih prostorih. Zaradi važnosti dnevnega reda in pa da pokažemo dobro voljo do nam naloženega dela, bomo brez izjeme vsi točni ob napovedani uri.

KINO

Rossetti, Zaprt.
Excelsior, 16.30: «Živimo veselo», C Bennet.
Fenice, 16.30: «Dva narednika», Gino Cervi.
Filodrammatico, 16.30: «Potepuh mrtvega mesta» R. Joung.

Alabarda, 16.00: «Car Južnega morja», Jean Simmons.
Garibaldi, 15.30: «Adam in Evelina» Jean Simmons.
Ideale, 16,30: «Nesmrtni narednik», Henry Fonda.
Impero, 15,30: «Izobčenci iz Montelepra», Vittorio Gassman.
Italia, 16.00: «Bo še prišlo».
Viale, 16.00: «Norčavi grešniki», Joan Crawford.
Vittorio Veneto, 16.30: «Preračunan škandal». R. Russel.

Adua, Zaprt.
Armonia, 14.30: «Zarotniki iz Barovic», Bob Hope.
Azzurro, 16.30: «Človeška zver».
Belvedere, Zaprto.
«Ob morju», Zaprt.
Marconi, 16.00: «Vohuni», G. Raft.
Massimo, 16.00: «Tajna gradu», J. Simmons.
Novo Cine, 14.30: Zaprto.
Odeon, 16.00: «Komu zvone zvonovi», G. Cooper, I. Bergman.
Radio, 16.00: «Dve sirоti».
Savona, 16.00: «Sonce vzide jutri», E. Robinson.
Venezia, 16.00: « Tajinstveni ranch».
Vittoria. Na prostem ob 20.30: «Prodana mladost».
Kino na gradu 20.00: «Hudičeva lepota».
Ljudski vrt na prostem, 20.45: «Kralj v zavetišču».
Letni kino v Ul. F. Severo, 21.00: «Življenje Antonija in Kleopatre».
Skoljet, 21.00: «Noetova barka».
Letni kino Rojan, 20.45: «Poštar pozvoni vedno dvakrat».

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 9. 10. julija 1950 se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo je 19 oseb, porok pa je bilo 9.

Poročili so se: uradnik Viktor Kurnik in uradnica Miranda Trevisan, mehanik Guido Cigna in gospodinja Elfriede Munzberger, kaplar Robert F. Laughlin in šivilja Cecilija Jan, uradnik Evgen Pieri in gospodinja Alojzija Artuzato, šofer Alojz Mesar in gospodinja Silvana Pipan, mehanik Bernard Facci in gospodinja Romilda Sicorti, električar Stanislav Slokar in gospodinja Ida Rampin, uradnik Ivan Englaro in uradnica Alida Frausin, pek Stefano Saksida in gospodinja Loris Benedetti.

Umrli so: 79-letni Aleksander Zabini, 52-letna Ivana Pezzulich vd. Balacich, 84-letna Avgusta Scabar vd. Cernecca, 62-letni Teodor Korencan, 68-letni Ivan Balestra, 58-letna Teresa Pangherc vd. Antoni, 71-letni Josip Dodich, 77-letna Marija Colautti vd. Nadaja, 79-letni Franc Mazzucchini, 74-letna Elena Cepich vd. Norbedo, 63-letna Emilia Briščak vd. Merchelli, 55-letna Katarina Vovk por. Padovan, 71-letni Federico Pippan, 58-letni Ermenegildo Umek, 48-letni Dante Vincenzi, 28-letni Sergij Fabian, 49-letni Guglielmo Ferluga, 84-letni Andrej Franco, 68-letni Umberto Tosoni.

RADIO JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

TOREK 11. 7. 1950.

6.30: Jutranja glasba; 6.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 7.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda; 7.15: Jutranja glasba.

12.00: Opoldanski koncert; 12.30: Igra Veseli kvintet; 12.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 13.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda; 13.15: Pevski koncert tenorista Boštjančiča Aleksandra, nato lahka glasba; 13.45: Kulturni pregled (it.); 14.00: Igra orkester Radia Ljubljane; 14.30: Pregled tiska v italijanščini; 14.45: Pregled tiska v slovenščini.

17.30: Politične aktualnost (ital.); 17.40: Iz Leharjevih oper; 18.00: Ljudska univerza (ital.); 18.15: Komorna glasba; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital.; 19.30: Napoved časa - poročila v slov.; 19.45: Kulturni pregled: Anton Pavlovič Čehov; 20.00: Wolf Ferrari: Zvedave žene, opera v 3 dejanjih (6 slikah); 22.00: Plesna glasba; 22.30: Nočni koncert; 23.00: Zadnja poročila v ital.; 23.05: Zadnja poročila v slov.; 23.10: Objava dnevnega sporeda za naslednji dan v ital. in slov.; 23.10: 15 minut tangov za lahko noč.

LJUBLJANA, MARIBOR in rel. postaja NOVA GORICA

(Oddaja na valih 327,1; 188.9; 212.4; 202,1 m.)

TOREK 11. 7. 1950.

12.00: Opoldanski koncert; 12.30: Napoved časa in poročila; 12.40: Veder opoldanski spored - vmes ob 13.30: Gospodarska oddaja; 14.00: Igra Orkester Radia Ljubljane; 14.30: Fizkulturno predavanje; 14.45: Trije Dvorakovi Slovanski plesi; 15.00: Napoved časa in poročila; 15.10: Koncert čelista Sedlbauerja, pri klavirju Marijan Lipovšek.

18.00: Pisan spored izvaja Mali ansambel Radia Ljubljane p.v. Alberta Jermola; 18.30: Ljudska univerza; 18.45: Samospeve poje baritonist Andrej Strukelj, pri klavirju Maša Bohinec; 19.00: Napoved časa in poročila; 19.15: Skladbe za violino; 19.30: Koncert zbora Slovenske filharmonije; 20.00: Opera; 22.00: Prenos poročil Zvezne postaje Beograda; 22.15: Zabaven nočni spored; 23.30: Poročila.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 7850-7950, papirnati šterling 1580-1610, dolar 632-635, dolar (telegrafski) 641-643, švicarski frank 148-149, 100 francoskih frankov 178-182, avstrijski šiling 23.5-24.

ADRIA - EXPRESS
TURISTIČNE IZLETE NA
Dunaj
organizira TEDENSKO POTOVALNI URAD «ADRIA - EXPRESS»
Odhodi vsak ponedeljek in torek v mesecih julij, avgust in september.

IZLETI NA
Grossglockner
vsako soboto v mesecu. Odhod iz Trsta ob sobotah zjutraj in povratek ob nedeljah zvečer.

IZLETI
ADRIA - EXPRESS
5. IN 6. AVGUSTA IZLET
na Vrbsko jezero
Prijave pri vseh potovalnih uradih do 19. JULIJA t. m.

IZLETI «ADRIA - EXPRESS»
30. julija IZLET
v Postojno Tolmin Skocijansko jamo
Prijave do 15. julija.
Vpisovanja pri vseh potovalnih uradih.

NOVE SLOVENSKE KNJIGE!

Skerlj: ANTROPOMETRICNE RAZLIKE, broš.	100	lir
Ahtik: ELEKTRICNA RAZSVETLJAVA, broš.	430	»
Dobejc: GOSPODARSKA TEHNIKA, brošura	150	»
Nazor: Istranke, polplatno	150	»
Goldoni: LAŽNIVEC, polplatno	230	»
Cesarec: NOVELE, polplatno	320	»
Bogorov: PODVODNI SVET, brošura	60	»
Gorki: ŽIVLJENJE KLIMA SAMGINA, IV. del, polplatno	500	»

Dobite jih v slovenskih knjigarnah v TRSTU in v GORICI.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1|II. nadst. - Telefon 11-32

IZ KRMINA

Kominformistične zasluge pri uničenju naprednega delovanja na gospodarskem in kulturnem področju

Škodo, ki jo je povzročila resolucija Informacijskega urada delu in življenju demokratičnih naprednih organizacij, se ne da predočiti s številkami. Bila je ogromna in je ne bo lahko popraviti, zlasti zato, ker se trudijo oni, ki so razkroj povzročili, že nadalje z razširjanjem lažnivih tolmačenj, v bojazni, da bi jih ne zapustilo še onih nekaj pristašev, ki so jih s silo obdržali po zloglasni spomenici. Krivdo za vso to škodo bi kajpada hoteli naprtiti «tijovcem» in Jugoslaviji, čeprav je vsakomur jasno, da bi do razkola nikdar ne prišlo, ako bi IU ne prišel na svetlo z lažnivimi in izmišljenimi obtožbami, pred katerimi se je Jugoslavija zavarovala z odločnimi protesti in konkretnimi dokazi o kremeljskih klevetah in jugoslovanski stvarnosti.

Takšnih dokazov o veliki krizi kominformistov ne najdemo le v Jugoslaviji, marveč tudi na Tržaškem ozemlju in v Italiji, kjer je bilo po zaslugi oportunističnih kominformistov ponekod naravnost zatrto življenje in delo vseh naprednih organizacij. Ni potrebno posebej poudarjati, da se je s tem dodobra okoristila reakcija, ki že vso povojno dobo preži na podobne prilike.

Zgovoren primer propada naprednega življenja tako na gospodarskem kakor na kulturnem področju imamo na pr. v Krminu, kjer so kominformistični kolovodje likvidirali vsakršno napredno udejstvovanje tamkajšnjega prebivalstva. Dokaz njihove očitne krivde v tem primeru primeru je vsekakor popoln molk listov «Unità» in «L'ora dei lavoratori», ker se doslej nista upala dotakniti krminskih prilik, zavedajoč se, da ne kaže načenjati delikatnega vprašanja, ki bi lahko osvetlilo umazano koristolovsko politiko krminskih kominformistov.

Toda krminskemu ljudstvu ni treba posebej dokazovati, kaj so in kam nameravajo zavesti množice kominformistični eksponenti. Porazni rezultati zloglasne spomenice so preotipljivi, da bi mogli še koga zavesti na pot, ki jo propagirajo lažni-marksisti in poslušni hlapci ukazov iz Rima.

Do resolucije smo imeli v Krminu dobro organizirano kmetijsko zadrugo, močan slovenski pevski zbor, ki je štel nad 40 pevcev in še številnejši italijanski pevski zbor z nad 60 pevci, med katerimi je bilo okrog 20 Slovencev. Uspešno se je nadalje udejstvoval tamburaški zbor in godba na pihala. Da ne omenjamo posebej še avtoprevozniškega podjetja, ki je skupno s kmetijsko zadrugo v dobršni meri prispevalo h krajevnemu gospodarskemu razvoju.

O vseh teh gospodarskih in kulturno-prosvetnih ustanovah danes ne moremo več govoriti. Medtem ko je kmetijsko zadrugo absorbirala monopolistična državna ustanova Consorzio agrario, so vsa ostala društva razpadla in vrgla Krmin v životarjenje, podobno onemu pred vojno, ko je fašizem zatrl v našem trgu vsakršno napredno udejstvovanje. Žalostna razlika bi bila morda le v tem, da so nam takrat fašisti zaprli slovenske šole, medtem ko so danes številni kominformisti prostovoljno odtegnili svoje otroke slovenskemu pouku.

Razdeljevanje živil proste cone

Trgovska zbornica v Gorici sporoča, da bodo danes torek 11. t. m. pričeli razdeljevati med potrošnike Gorice in Sovodenj sledeča živila proste cone: 1.500 g sladkorja na odrezek št. 29 nakaznice za prosto cono, 400 g surove ali pa 320 g pražene kave na odrezek št. 20 omenjene nakaznice. Omenjena živila je čas dvigniti do 31. t. m.

Zopet Busatta v spisih črne kronike

V nečistem dogodku, ki se je v nedeljo zvečer pripetil v Ul. Favetti, je kakor že pri neštetih umazanih dejanjih zaplêten znani Peter Busatta iz Ul. Sile, s katerim je imela črna kronika kakor sodne oblasti večkrat opravka. Pri tem dogodku je bila napreč ranjena 38letna Riharda Colenz vd. Manfreda, ki je zaposlena v podgorski predilnici in mati sedmih otrok. Policija je predsinočjim v tej zvezi aretirala 53letnega Tartagliona Nikolo, kateri naj bi ranil Manfredijevo. Toda pri tem je imel opravka tudi Busatta, ki ga je Tartaglione ,ki stanuje v isti hiši z Manfredijevo, obdolžil, da je v razmerju z vdovo. Busatto, ki ima komaj dvajset let, je tako obdolževanje razgrelo. V nedeljo sta se moška srečala v Manfredini hiši in se zaradi tega spoprijela. Bila in pestila sta se naprej v spalnici in nato na temnem hodniku, kjer je eden izmed njiju zadrl oster nož Manfredijevi tik pod levo ramo.

Policija, čeprav je bila takoj med njima, ni našla več rezila in oba, Busatta kakor Tartaglione sta odločno zanikala, da bi žensko ranila. Policija nadaljuje s preiskavo.

Manfredijevo so odpeljali v občinsko bolnišnico, kjer so ji rano obvezali in se je že istega večera lahko vrnila domov. Ozdravela bo v petnajstih dneh.

Prireditev goriških srednješolcev

V nedeljo 9. julija so priredili slovenski srednješolci v Standrežu na prostem svojo kulturno prireditev. Program je obsegal dva dela in sicer pevski in dramski. S petjem je nastopil mešani in ženski zbor ter solistka, ki so skupno zapeli sedem pesmi. Mešani zbor ni nastopil tako polnoštevilno kot pri poslednjem pevskem nastopu v Standrežu, ker so nekateri dijaki že odšli na počitnice. Prav lepo in občutno je zapel ženski zbor. Pevke so se v besedilo oziroma vsebino pesmi tako poglobile, da so Golaričevo «Mladenke» na mah osvojile srca vseh poslušalcev, ki seveda niso štedili z aplavzom. Tudi oba samospeva sta bilo odlično zapeta, tako da je morala mlada solistka ob koncu prvega dela sporeda dodati še dve pesmi. Pevske nastope je spremljal na klavirju prof. Sever.

V drugem delu je sledila V. Vodopivčeva spevoigra v treh dejanjih «Kovačev študent». Vsebinsko nas delo poveže v minule čase, ko so še naši visokošolci odhajali na daljnji Dunaj po učenost. V prvem dejanju smo videli skrbnega očeta kovača, ki dela in skrbi ter štedi in si pritrguje, da lahko vzdržuje sina Janeza, ki v mestu študira. Vendar se očetu zdi le nekam sumljivo, da mu njegov edinec tako pogosto pisari in venomer toži o bedi in revščini. Zato sklene, da se bo o sinovem učenju in življenju sam prepričal. Očetove ostre besede pa niso po volji ljubeči materi Meti in tako pride med očetom in materjo do hudega besednega spora. V drugem dejanju spoznamo sina študenta Janeza, ki mu vino nadomestuje knjige in uk. Takega najde oče kovač in ko ga pošteno premikasti ga odvede s seboj domov, kjer se bo moral posvetiti rokodelstvu. Postal bo očetu naslednik v kovačnici. V tretjem dejanju vidimo Janeza nekdanjega študenta, a danes dobrega kovača. Postal je pošten delavec, rokodelec, medtem ko njegovi tovariši iz mesta Krok, Žejko in Mucek kar naprej popivajo in ne bodo nikdar dosegli svojega cilja.

Igralci so se potrudili, da bi svoje vloge čim bolje podali. Vendar je bil izmed vseh najboljši kovač Vlecimeh, kateremu se je poznalo da mu odrske deske niso tuje, saj se je tudi v nepričakovanem intermezzu prav dobro znašel. Dober je bil tudi poštar Zan, škoda le da ne pazi nekoliko bolj na izgovarjavo. Kovačeva žena Meta je s svojim srebrnim glasom takoj pridobila občinstvo dasi bi njeni igri lahko očitali preveč živahnosti in mladostnih kretenj. Janez in njegovi vrstniki — dijaki, so se potrudili, da bi nam podali čim vernejšo sliko študentskega življenja, vendar se jim je poznalo, da jim še manjka odrske rutine. Ob koncu vsakega dejanja je ljudstvo, ki se je prireditve udeležilo v velikem številu, burno in navdušeno ploskalo. Ker se je predstava vršila na prostoru štandreškega prosvetnega društva, so člani tega društva oskrbeli scenarijo in razsvetljavo. Vsi spevoigro je pri klavirju spremljal prof. Komel.

Pri predstavi smo opazili precej novih obrazov, ki jih pri mramskih nastopih naših podeželskih odrov ni videti. Zanimanje za razvoj, nastope in uspehe naših dijakov, ki ga je včeraj pokazalo naše ljudstvo vseh slojev in poklicev, je sveta dolžnost vsakega izmed nas. Vendar se nam pri tej priliki zdi umestna pripomba, da bi prav toliko če že ne več zanimanja in pozornosti zaslužili člani naših podeželskih odrov, ki nastopajo običajno z zbranimi in zahtevnimi deli, biseri iz našega in tujega slovstva. Saj Cankar, Župančič ter vsi ostali pesniki, pisatelji in umetniki niso ustvarjali samo za ljudi ene vasi ali mesta, ampak prav za vse Slovence.

Objava seznama družinskega davka

Goriški župan sporoča, da bo, kakor je predvideno po členu 276 in 277 enotnega zakonika lokalne finance, od danes 11. t. m. dalje na občinskem davčnem uradu v Ul. Crispi št. 3-I nadstrop. na vpogled vsem davkoplačevalcem seznam družinskega davka, ki so ga pristojni organi sestavili na podlagi posameznih prijav, uradnih popravkov in ugotovitev. Omenjeni seznam, objavo katerega je odobril občinski upravni odbor, si vsakdo lahko ogleda v uradnih urah od 8.30 do 12.30 do vključno 31. t. m.

Trideset dni po objavi tega seznama lahko vloži vsak davkoplačevalec priziv na kolkovanem papirju za 24 lir naslovljen občinski davčni komisiji.

V primeru priziva proti uradnim ugotovitvam mora prizadeti v njem navesti vsoto davka, za katero smatra, da je upravičen plačevati.

Vesti za trgovce

Zveza trgovcev za goriško pokrajino obvešča vse včlanjene tvrdke, da si na njenem sedežu v Ul. IX. avgusta 11-I nadstr. lahko ogledajo sledeče okrožnice: Vestnik Marshallovega plana št. 77. Italijanska trgovinska pogodba. Navodila za izvedbo pogodbe Italija — San Marino.

Slepar je proti plačilu "delil„ službe

Včeraj so agenti javne varnosti izvedeli, da je nekdo obljubil številnim osebam iz Ul. Baiamonti, ki so že dalj časa brezposelne, zaposlitev v videmski civilni bolnici. Neznanec, ki je vsem natvezel, da je uslužben v omenjeni bolnici, je od vsakega, ki je hotel zaposlitev zahteval osebno izkaznico in prošnjo na kolkovanem papirju. Nekaj dni potem, ko so mu oni, ki jim je obljubil delo, izročili prošnjo in osebno izkaznico, se je neznanec vrnil k njim in zahteval od vsakega še po 2000 lir kot kavcijo za neki zagonetni fond. Predno pa so mu ljudje, med katerimi je bila večina žensk, nasedli, je zvitega sleparja zasledila policija. Gre za že večkrat obsojenega 28letnega Ferarra Franca iz Ul. Rabatta 19. Policija ga je zaradi nameravanega sleparstva prijavila sodnim oblastem.

KINO

VERDI, 17: «Krivi korak», W. Powell;
VITTORIA, 17: «Saboterji»;
CENTRALE, 17: «Uklenjeni», R. Beverly;
ESTIVO, 21: «Ta ženska je moja», S. Tracy in H. Lamarr.

Tekma regat Vela-kluba v Kopru v počastitev mladinskega zborovanja

V počastitev mladinskega zborovanja je «Vela-klub» v Kopru organiziral ponovno izbirno tekmo z jadrnicami. Tudi to pot je bila tekmovalna proga dvakratna pot trikotnika Koper — Sv. Nikolaj — točka v bližini Rexa in zopet Koper. Pri teh tekmah je bila novost, da so krmilarji in njihovi pomočniki jadrali z zamenjanimi jadrnicami.

Tekme se je udeležilo 6 slok — beccaccinov, ki so prišli na cilj v sledečem vrstnem redu:

1. Jadrnica «Cicci» s krmilarjem Ivanom Zettom in pomočnikom Correntejem.
2. Jadrnica «Lauro» s krmilarjem Ricobonom in pomočnikom Meletom.
3. Jadrnica «Unione» s krmilarjem Bussanijem Faustom in pomočnikom Zettom.
4. Jadrnica «Nembo» s 16 letnim krmilarjem Zucco, in pomočnikom Calendo.
5. Jadrnica «I. maj» s krmilarjem Romanijem in pomočnikom Dellavale.
6. Jadrnica «Pioniere» s krmilarjem Colombinom in pomočnikom Zuccom.
7. Jadrnica «Rampin» s krmilarjem Apolonijem in pomočnikom Fontanotom.

Vsi tekmovalci so pokazali zopet izredno spretnost. Številni gledalci so aplavdirali posamezne krmilarje in njihove pomočnike.

Izlet v Julijske Alpe

PLANINSKO DRUSTVO V KOPRU priredi v dneh 15. in 16. julija skupinski izlet v Julijske Alpe s sledečimi gorskimi turami (po izbiri) posameznih izletnikov): Kanin 2585 m, Rombon (Veliki vrh, 2208), Bovški Grintovec 2344 m in Krn 2245 m.

Do Bovca oziroma do Soče se peljemo z avtobusom. Odhod izpred Taverne v soboto 15. t. m. ob 12.30. Tura na Krn je mišljena skozi dolino Lepenje mimo Krnskega jezera na vrh, s sestopom na jug v Soško dolino.

Prijave sprejemata do torka 11. t. m. zvečer Center tiska v Kopru in tov. Leban Anton v Zavodu za socialno zavarovanje.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Protestno zborovanje mladine koprskega okraja

Tri tisoč članov mladine zahtevalo preklic prepovedi II. kongresa ZAM v Trstu

Prav tako kot tržaška je tudi mladina jugoslovanske cone STO z velikim ogorčenjem sprejela vest, da oblast v Trstu ni izdala dovoljenja za II. kongres ZAM. To je občutila kot eno največjih krivic in zatiranja priborjenih demokratičnih svoboščin. Preveč dobro se teh pravic zaveda, da bi mogla dopustiti, da bi ji te pravice kratili tisti v Trstu, ki po svoji stari logiki še vedno mislijo o preganjati in tudi pregnala s tega dela Istre.

Iz vseh vasi okraja se je zbrala v nedeljo zjutraj mladina na bivši koprski postaji. Tu se je uvrstila v mogočno povorko, ki je z zastavami in godbo na čelu odkorakala v Koper. V povorki so bile tudi tri mladinske delovne brigade s ceste Križišče-Rižana in iz Sečjolske doline.

Na Titovem trgu se je mladina razporedila pred govorniško tribuno. Posamezne skupine so nosile transparente z napisi: Skupno s tržaško mladino zahtevamo II. kongres.

Zbrani mladini je v slovenščini spregovoril sekretar okrajnega komiteja tov. Sokol, ki je poudaril važnost tega mladinskega zborovanja, ki poudarja velik pomen bratstva in povezave med Slovenci, Italijani in Hrvati in prav tako povezave med obema conama Tržaškega ozemlja. Omenil je veliko razliko med obema conama. V Trstu je brezposelnost, izkoriščanje in korupcija, tu pa še manjka delovne sile, ko se ljudstvo bori za dovršitev enoletnega plana.

Omenil je borbo za izgradnjo socializma v Jugoslaviji, kamor prav te dni prihajajo tudi inozemske mladinske brigade, ki bodo pomagale pri teh delih. To je dokaz, kako veliko zanimanje vlada v svetu za delo v novi Jugoslaviji. Podčrtal je izredno važnost govora tov. Tita na izrednem zasedanju zvezne skupščine o prehodu podjetij in tovarn v direktno upravo delavcev. Ob zaključku govora je pozval mladino, naj še bolj rojači svojo organizacijo, da bo lahko uspešno pomagala pri uresničevanju enoletnega plana. «Ni lahka borba za enoletni plan, toda naša mladina in naše ljudstvo se ne straši težav, ker ve zakaj in za koga dela in gradi», je zaključil tov. sekretar.

V italijanščini je spregovoril tov. Aldo Petronio in nato v slovenščini v imenu okrajnega odbora ZAM tov. Krmac.

Mladina je govornike večkrat prekinjala z vzkliki in ploskanjem tov. Titu, Babiču in Partiji. Ob zaključku zborovanja je bila sprejeta naslednja protestna resolucija:

«Predsedniku cone gospodu prof. Palutanu

Znano nam je, da je ZAM STO-ja morala večkrat toda brezuspešno zahtevati od Vas dovoljenje za sklicanje svojega II. kongresa, ki bi se moral vršiti prvič 25.6. in 2.7. letos v Trstu. Znano nam je tudi, da je conski svet brez vsake utemeljitve zavrnil vse naše zahteve, da bi se kongres vršil nemoteno. Tak vaš diskriminacijski postopek proti ZAM STO-ja je zelo razburil vso našo mladino, ker ve, da je ta Vaš postopek tesno povezan z vsakdanjim hujskaškim obrekovanjem naše jugoslovanske cone STO-ja, kakor tudi našega partijskega in oblastnega vodstva in sploh vsega, kar je protifašističnega in protiimperialističnega na Tržaškem ozemlju.

Zveza antifašistične mladine Trsta ima danes vso moralno pravico, da lahko zboruje in ima svoje kongrese, ker je za to pravico darovalo nad tisoče mladih ljudi svoja življenja v borbi proti nacifašizmu. Po vojni pa je dala ogromen prispevek za obnovo in dvig požganih in od vojne opustošenih krajev. Danes se ZAM v sklopu svojega delavskega razreda bori za dosego svojih osnovnih človečanskih pravic, proti vsem vojnohujskaškim imperialističnim klikam in stoji danes v prvih vrstah borcev za pravični mir in pravo sožitje med narodi.

Vsi člani protifašistične mladine koprskega okraja smo se zbrali za to, da od blizu pretresemo Vaš diskriminacijski postopek, s katerim ste prepovedali II. kongres ZAM v Trstu in odločno

p r o t e s t i r a m o

proti takemu nedemokratičnemu postopku, ki odklanja najosnovnejše pravice mladini za njeno boljše in srečnejše življenje. Istočasno najodločneje

z a h t e v a m o

da nemudoma prekličete Vašo odpovedˇ za kongres in da v najkrajšem času dovolite Zvezi antifašistične mladine STO-ja, da skliče in nemoteno izvede svoj II. kongres.

Naj živi ZAM STO-ja v borbi za svoje upravičene zahteve!

Naj živi KP STO-ja, edini in dosledni borec za človečanske pravice delovnega ljudstva!

Naj živi nerazdružljivo bratstvo mladine obeh con STO-ja!

Naj živi bratstvo in edinstvo vse svetovne in napredne demokratične mladine!

Mladina koprskega okraja»

KRAJEVNA PARTIJSKA KONFERENCA V ŠMARJAH

Pod vodstvom Partije in ob pomoči ljudske oblasti so bili ne glede na težave in napake doseženi veliki uspehi

V soboto zvečer je bila v novem zadružnem domu v Šmarjah krajevna partijska konferenca vseh članov, kandidatov in simpatizerjev. Ta konferenca je bila sklicana z namenom, da pregleda delo preteklega leta, izvoli delegate za okrajno partijsko konferenco in vodstvo za osnovno partijsko organizacijo na vasi.

Ne zato, da bi odgovarjali na vse klevete in obrekovanja od strani tržaških «internacionalistov», ker je škoda časa in papirja, ampak zato, da bodo videli po drugih vaseh okrožja in v Trstu, kaj se lahko doseže za izboljšanje življenjskih pogojev delovnega ljudstva, če se začne s konkretnim delom, bomo v naslednjem povedali, kako so delali v Šmarjah pod vodstvom tiste Partije in ob pomoči ljudske oblasti, ki sta tarči skoro vsakodnevnih besnih napadov tržaških kominformistov.

Naš delovni človek, ki je toliko pretrpel za časa fašizma zelo dobro ve, kaj so besede in kaj dejstva. On ne frazari po načinu kominformistov, ampak se je v vsem postavil na trdna realna tla. Ta tla čuti pod nogami in ve, da danes lahko gradi na tako podlago. Ta podlaga je še toliko trdnejša, ker jo je od osvoboditve dalje utrdil z bogatimi izkušnjami gradnje novega sveta na ruševinah, ki jih je zapustil nacifašizem. To je za našega novega človeka zelo veliko. Poleg svobode si je tako pridobil še razgledanost, katere prej ni imel.

KAKO SO SE BORILI V SMARJAH

Na tej konferenci je tov. Germanis Avgust dal obširno poročilo o gospodarsko političnem položaju vasi iz časov Avstrije, fašistične Italije in današnjega.

Ne bi bilo prav, če bi mimo takega poročila prešli molče. Prostor ne dopušča, da bi povedali vso zgodovino trpljenja te vasi, kar bomo radi napravili ob kaki drugi priložnosti v posebnem članku. Danes se bomo bežno ustavili na dogodkih, ki so sledili prvi svetovni vojni 1914 - 18, ko so se zavedni Smarci začeli upirati fašizmu. Dokaz temu je, da so na drugih volitvah leta 1924 oddali za kandidata komunistične partije 157 glasov. Seveda je nato začel fašistični teror, toda Smarci niso odnehali. Dobro so vedeli, da gre za velike stvari, da se bo pričel veliki dan upora.

Ko je ta dan prišel, so odgovorili skoro vsi na poziv partije in Osvobodilne fronte. Da so bili Smarci smatrani za vas «banditov» dokazuje dejstvo, da je sovražnik dvakrat požgal vas. Računal je, da bo tako zlomil uporno miselnost, pa se je zmotil. Vera v zmago partizanov in uničenje okupatorja je bila brezmejna. Ko je v Kočevju zasedal zbor odposlancev slovenskega naroda, so tudi Smarci imeli tam svojega zastopnika.

GESLO SMARČANOV PRI OBNOVI: PRED NAMI JE DELO

Težak je bil začetek obnove. Vas ena sama ruševina, gradiva za obnovo pa skoro nikjer. Dobili so štiri barake, od katerih so eno določili — za šolo. Kmalu so preskrbeli nekaj desetin kubičnih metrov tramov in popravili stanovanja osmim najbolj potrebnim družinam, ki so bile brez strehe. Bilo je polno težav, toda geslo: Pred nami je delo, je bilo tista moč, ki je vodila preko vseh ovir.

Partija se je zelo zanimala tudi za ustanovitev kmečke delovne zadruge in za to, da je za vse ljudi dobila primerno zaposlitev in s tem tudi kruh.

Po poročilu je spregovoril tov. Sokol, sekretar okrajnega komiteja KP in poudarili konkretnost podanega poročila. Nadalje je dejal: «Ljudstvo z navdušenjem gradi tisto, kar mu je okupator podiral. Tu v Šmarjah je sledilo pozivu Partije — celice na vasi, ki je danes lahko za zgled ostalim vasem v okraju. Partija je tu znala pravilno postaviti pred ljudi vprašanje obnove, zato čutijo, da prav vodi. Ljudje delajo in obnavljajo z velikim navdušenjem, ker se spominjajo nekdanjega zatiranja».

VEDNO BOMO POMAGALI JUGOSLAVIJI IN VRACALI POMOC, KI JO DOBIVAMO

Omenil je med drugim tudi obrekovalno gonjo reakcije o naših mladinskih brigadah, ki odhajajo na delo v Jugoslavijo. Seveda reakcija in sovražnik delovnega ljudstva kričijo, da gredo na kazensko prisilno delo, ker bi vse to radi prepričali. Ni jim prav v njihovih računih, da bi v Jugoslaviji gradili socializem. Zato bi radi vplivali s strašenjem o «divjih krajih v Makedoniji», kar je njihova stara navada. Naši ljudje in mladina bodo vedno radi šli in pomagali pri gradnji socializma kjerkoli bo potreba, tudi v Makedoniji. Tako bodo deloma povrnili veliko pomoč, ki nam jo daje nova Jugoslavija.

V debati, ki je sledila poročilu in govoru, je več tovarišev obravnavalo vprašanje obnove, kmečke delovne zadruge, prosvetnega in pevskega društva in ideološke izgradnje. Eden izmed tovarišev je poudaril, da so imeli v Šmarjah dobro delujoče društvo «Branik», ki bi moralo s podporo mladine pokazati več življenja. Pozval je navzoče mladince, skojevce in simpatizerje: Naprej s kulturo in učenjem.

V nadaljevanju svojega dela je konferenca sprejela več sklepov, med temi o organizacijsko ideološki izgradnji članov, da bodo ti dali vso pomoč zadružništvu in organizirali vaško frontno brigado. Tiste, ki še hodijo v Trst na hlapčevanje tujcu, bodo prepričali, da nimajo prav. Vodili bodo najostrejšo borbo proti vsem špekulantom in saboterjem. Sprejeti sta bili pozdravni resoluciji Centralnemu komiteju KP STO-ja in okrajnemu komiteju v Kopru.

Sledile so volitve v partijsko grupo kmečke delovne zadruge, v vaško grupo in volitve delegatov za okrajno partijsko konferenco. V grupo KDZ sta bila izvoljena sekretar in namestnik in pravtako v vaško grupo. Za okrajno partijsko konferenco je bilo izvoljenih 6 delegatov. Konferenca je bila nato zaključena z «Internacionalo», katero so vsi zapeli stoje.

Korte

Delo žena pri gradnji zadružnega doma

Včeraj v soboto je 30 žena pomagalo pri gradnji zadružnega doma. Poravnavale in prevažale so zemljo znotraj zidov posameznih prostorov in pomagale zidarjem. Napravile so skupno 90 prostovoljnih ur.

Moramo podčrtati prispevek kortežanskih žena pri delu za skupnost. Ob vsaki priložnosti se izkažejo kot požrtvovalne graditeljice socializma na vasi. Vedno skrbijo za čistočo v osnovni šoli. Tistim otrokom, ki doma nimajo možnosti, čistijo in živajo obleke. Vedno so pripravljene pomagati tam, kjer je najbolj potreba. Dogodilo se je, da so prišle na prostovoljno delo pa niso imele kaj delati, ker so bile vedno na tekočem z vsem, in ni bilo nič zastanega. Z velikim zadovoljstvom so sprejele novico, da se bo gradil zadružni dom. Dobro vedo kakšen pomen bo imel za vas in za napredek.

Spomenik, ki so ga Kortežani postavili padlim borcem lansko leto, bo lepo dopolnjeval celotno sliko vasi z novim zadružnim domom.

Ta bo kot govoreča priča spominjal vse, ki bodo šli tam mimo: Mi smo pripravljali pot današnjega razvoja in smo dali vse. Razvijajte danes novo življenje na temeljih, ki smo jih mi zacementirali z našo krvjo!

IZGUBLJENA OSEBNA IZKAZNICA

Tov. Anton Zudih je izgubil osebno izkaznico izdano od KLO — Korte. Prosi poštenega najditelja, da jo izroči na krajevnem odboru v Kortah.

Še nekaj o podgorski šolski razstavi

Razstave, ki jih prirejajo učenci konec šolskega leta, imajo brez dvoma svoj namen in pomen. Iz razstavljenih del naj bi starši in prijatelji mladine ter ljudje, ki jim je pri srcu napredek našega naraščaja, spoznali nagnjenja in nadarjenost, spretnost in pridnost otrok. Dalje naj razstava pokaže celoletno smotrno in sistematično delo, kajti povsem napačno umevajo pomen razstave oni vzgojitelji, ki šele zadnji mesec s polno paro vpregajo ves razred in še sebe v živčno pripravo, da bo prireditev čimbolj uspela. To vse velja za redne prilike, kjer je šola ustanova, namenjena pouku in vzgoji mladine. Se vse drugačne naloge pa naj bi imele razstave v prilikah kot žive in delajo naše šole. Že dolga desetletja smo Slovenci na Goriškem ločeni od matičnega naroda, oddaljeni od našega kulturnega središča, s katerim nas vezejo lahko le posredne vezi in stiki. Dasi imamo v vsaki slovenski vasi prosvetna društva, ki goje dramatiko in petje, imamo knjižnice in telovadne odseke, ki delujejo kljub mnogim naravnim in umetnim oviram, se naše kulturno življenje že od daleč ne more primerjati onemu kulturnemu življenju, ki so ga deležni naši bratje v svobodni domovini. In v teh prilikah ima šola še vse druge naloge kot samovzgojo in pouk otrok. To smo videli dne 29. junija t. l. v Podgori, kjer je slovenska osnovna šola priredila razstavo deških in dekliških ročnih del. Obiskovalci niso ob tej priliki videli le prerostih in običajnih izdelkov šolske mladine, razstava jim je nudila še več, seznanila jih je z bogastvom in lepoto naših narodnih umetnin. Vezenine na dekliških ročnih delih so spominjale na dragocene rute, peče in ožetlje naših babic, rezljani in slikani motivi na stare kožuhe, skrinje in panje, ki so v davnini predstavljali vse večje dragocenosti kot današnji izdelki moderne industrije. Bogastvo in lepota naših narodnih motivov je tako neizčrpna, da našim dekletom res ni potreba segati po tujih in «brezbarvnih» nepomembnih vzorcih za okras svojih ročnih del. Izdelki naših otrok in deklet naj bodo res naši slovenski po motivih in izvedbi, da bodo naši domovi zadihali zopet ono pristno domače lice in da jih ne bodo kazili ničvredni izdelki tuje lažni - kulture.

Na šolski razstavi v Podgori so učenci petih razredov razstavili svoje izdelke. Prvi štirje razredi so imeli na svojih mizah dekliške vezenine, dečki pa lesene rezljane predmete. Posebno pa so se ob tej priliki odlikovali učenci petega razreda, ki so napolnili s svojimi grafičnimi izdelki ter ročnimi deli kar cele štiri mize. Posebnost teh izdelkov so bili gori imenovani narodni motivi, ki smo jih opazili v najrazličnejših izvedbah: risane, rezljane, nalepljene, slikane in vezane. Razen tega so nam grafični izdelki tega razreda pokazali, da učenci pri svojem delu samostojno ustvarjajo, kar je prišlo zlasti do izraza pri risanju. Risanke in risarski izdelki so bili zaradi tega zanimivi in izvirni. Stevilnim obiskovalcem so zlasti ugajali grafični izdelki učenca F. Komela. Poleg risanke, mape za pisemske izdelke, rezljanih predmetov in cvetličnega lončka, kar je imel vsak učenec, je imenovani Komel razstavil še štiri slike iz slovenske povesti Martina Krpana, katero je ilustriral L. Perko. Nadvse pa je ugajal leseni krožnik, poslikan z narodnimi motivi iz zbirke B. Groma. Razen tega je lično ilustriral zgodbo o čebeli, ki jo je sestavila njegova sošolka J. Pahor. Razstavo si je ogledala tudi zastopnica prosvete iz Gorice in se o njej prav pohvalno izrazila. Učenec Komel pa je dobil za svoje že kar umetniško delo še posebno nagrado. Goriška prosveta mu je podarila risarski sklad, barvnike in škatlo z vodenimi barvami in čopičem. Mlademu risarji naj bo to darilo v spodbudo k nadaljnjemu resnemu delu in študiju, ostalim učencem pa naj bo za zgled k posnemanju.

Častna zmaga Veslaškega kluba „Istra" iz Izole na tekmah za prvenstvo LR Hrvatske v Pulj

Zadnjo soboto in nedeljo je bila v Pulju velika regata za prvenstvo Hrvatske. Tekma je bila v vseh veslaških disciplinah in so se je udeležili priznani klubi vse Hrvatske. Umljivo, da je regata privabila velike množice gledalcev, ki so z največjim zanimanjem sledili tekmam.

Iz našega okrožja je sodeloval pri tekmi veslaški klub «Istra» iz Izole. Se bolj kakor pri regati na Bledu so se naši mladinci iz Izole uveljavili sedaj na regati v Pulju. Važno je, da so pri tej priliki kljub veliki konkurenci in pri sodelovanju najboljših hrvatskih veslaških klubov odnesli v eni disciplini prvo mesto, v nadaljnjih dveh disciplinah pa so zasedli tretje odnosno četrto mesto ter pustili za seboj še nekatere druge klube.

Prvo mesto je dosegla «Istra» v nedeljo pri tekmah četvercev — outrigger s krmilarjem za zvezni razred, in sicer na progi 2000 m.

V tej panogi je tekmovalo poleg «Istre» še 6 klubov; favorita za zmago sta bila pred vsem veslaški klub «Mornar» iz Splita, ki je bil lani prvak Jugoslavije ter «Mladost» iz Zagreba, lanski hrvatski prvak.

Moštvo «Istre» so sestavljali: Elio Pugliese, Anton Pugliese, Guido Depasi in Ugo. Za krmilarja je bil Mario Dudina.

Drugo mesto je zasedel «Mornar» (Split), tretje mesto «Sava», četrto mesto «Sloboda», peto mesto «Mladost», vsi trije klubi iz Zagreba, šesto mesto «Vukovar» iz Vukovarja in sedmo mesto «Borac» iz Osijeka.

Uspeh ni bil po naključju, kaj ti četverec «Istre» je prispel na cilj za dve dolžini preje od moštva, ki je zasedlo drugo mesto. Ravno za to panogo je vladalo na tekmi največje zanimanje in lahko rečemo, da je bila ta točka ena najlepših vse regate. Ruzume se, da so vzbudili naši veslači iz Izole največje zanimanje vseh hrvatskih športnikov, kakor tudi številne publike, ki jih je pri tem prisrčno aklamirala.

Drugi uspeh so si pridobili športniki «Istre» v tekmi osmercev — outrigger, ko je šlo tudi za kvalifikacijo zveznega razreda na dolžini 2000 m.

«Istra je postavila tudi v tej disciplini požrtvovalno in borbeno moštvo, ki je v tekmovanju z odličnimi ekipami zasedlo III. mesto. Izolani so postavili sledeče moštvo: Derossi Br., Derossi Mar., Moscolin, Pelizzaro, Elvio Pugliese, Anton Pugliese, Depasse in Ugo. Tudi tukaj je bil za krmilarja Mario Dudina.

Pri tem je pomembno, da je «Istra» sledila tesno obema moštvoma, ki sta bili pred njo, tako da sta prišla «Jadran» (Reka) in «Mornar» (Split), ki sta zasedla prvo oziroma II. mesto, komaj za eno dobro dolžino pred «Istro». Nasprotno pa so «Istrani» prehiteli «Savo» iz Zagreba, ki je zasedla četrto mesto skoro za 4 dolžine za seboj. Vrhu tega so bili veslači «Istre» ves čas nevarni nasprotniki «Jadrana» in «Mornarja», tako da je pokazala «Istra» tudi v tej disciplini precejšnjo moč in izredno spretnost.

Prvi dan, in sicer v soboto, so bile med drugim tudi tekme četvork — yol de mer, na dolžino 15000 m, katere so se prav tako udeležili «Istrani» iz Izole. Klub je nastopil v sledeči postavi: Derossi Br., Derossi Mar., Moscolin, in Carbonich. Kot krmilar je vodil Dagri.

Pri tem tekmovanju je prišel prvi na cilj «Mornar» (Split), drugi «Hajduk» (Vela Luka), tretji «Jadran» (Zader).

Četrto mesto je dosegla zopet naša «Istra», ki je s svojo tehniko pokazala popolno enako vrednost z ostalimi moštvi. Za seboj je pustila «Istra» kot peto ekipo «Jadrana» z Reke, in na šestem mestu «Istro» iz Opatije.

Zanimivo je pri vsem, da so prišli naši Izolani tudi v tej disciplini s prvimi tremi zmagovalci skoro istočasno na cilj, medtem ko sta prišla za njo kot peta in šesta v veliki razdalji «Jadran» in «Istra» iz Opatije.

Naši športniki iz Izole so poleg zunanjih uspehov pokazali izreden tovariški duh, tekmovalno borbenost in socialistično požrtvovalnost, vse to poteze sodobne mladine.

MARA SAMSA

Tovarišu Jožetu Srebrniču v spomin
Zločinsko izrabljanje njegovega imena

Po tesnobni tišini polnih 17 let, ki jih je Jože Srebrnič preživel med fašističnim zaporom in konfinacijo ,je prišel nekega zimskega dne 1944 leta v partizane na sedež pokrajinskega odbora. Mraz je pritisnil in po sneženi gazi je noga drsela skoraj bolj nazaj kot naprej. Kurirji so se vračali z zamudo domov, zlasti kadar so koga peljali s seboj.

Nestrpno smo se ozirali preko okna na tisti košček sveta med hišo in robom, kjer se je v strminah prevesil navzdol v globačo. Po njej je peljala cesta, na desno proti Vipavski dolini, na levo proti Idriji. Misli so se venomer trgale od dela stran in postajale nadležne. Nikakor jih ni bilo mogoče prav zbrati. Pričakovanje je naraščalo z mrakom, ki se je nagloma spuščal na zemljo. Zgostil se je v trdo noč, ko so se končno ob 1 zaslišali koraki in so se vrata odprla. Skupaj s komandirjem Lojzetom je vstopil v sobo Jože Srebrnič in smo nanj nehote morali misliti ves tisti popoldan pred njegovim prihodom.

Obstal je pri veliki krušni peči, ki se je šopirila v kotu poleg vrat. Poglad mu je begal nemirno od obraza do obraza. Na sebi je nosil lepo, še novo črno obleko. Čakala ga je doma v omari za bolje čase, ko bo arestantovsko življenje že za njim. Na nogah je nosil debele bele dokolenke iz domače volne. Z obleko in njim samim so bile v nekakem čudnem nasprotju. Vstali smo in pristopili bliže, da bi mu stisnili roko in še posebej vsak zase izrekel dobrodošlico. Bili so med nami njegovi znanci s katerimi se je našel po dolgih letih, in ljudje, ki so zrastli naravnost iz osvobodilne borbe.

Takoj zatem smo se vsi skupaj zapletli v prijeten pomenek. Zavlekel se je še po večerji pozno v noč. Pogovarjali smo se o vsem, ali bolje rečeno on se je pogovarjal z nami. Od podrobnosti, ki smo ga spraševali iz njegovega enostavnega in vendar zaradi ječ in konfinacij tako zamotanega življenja, je prihajal venomer na vprašanja osvobodilne borbe. Temu, kar je minilo in kar je zadevalo njega, ni očividno polagal nobene važnosti. Bilo je dalеč za njim, videlo se je, kako se ob tem nerad ustavlja. Sedanjost ga je prevzela z nepremagljivo silo. Na mah bi bil rad zvedel vse in se zanimal za vsakega posebej, kako in kdaj se je priključil osvobodilni borbi, kje so ga v njej vodila pota. O sebi je povedal le to, da ga ni strpelo doma in kako je priganjal sestro naj pohiti z nogavicami, ki mu jih je pletla. Izrazil je željo, da bi tudi on kmalu imel partizansko obleko in brzostrelko. S svojo pražnjo črno obleko se mu je zdelo, da ne spada prav med nas. Od vsega kar je imel na sebi so bile po njegovem dobre le nogavice in sestra je že imela prav, ko je hotela, da počaka na nje.

Že naslednji dan si je izbral prostor za javorjevo mizo poleg tov. Bevka. Prebiral je poročila s terena in se poglabljal v borbeno problematiko. Njegova črna pražnja obleka ga ni več motila. Bil je partizan med partizani. Oči so se mu iskrile, ko je pogledal iznad papirjev. Iz njih je sijalo tisto globoko notranje zadovoljstvo s svetom okoli sebe in s samim seboj. Zdaj je stal pred njim primorski kmet, tak kakršen je bil, ves uporen, kot ga je bil zapustil pred 17 leti: njegovo ogorčenje nad krivicami in hrepenenje po svobodi se je razrastlo v upor, ki je zajel vso slovensko deželo in vso Jugoslavijo. Sanje niso bile več sanje, postajale so resnica. Odigravala se je pred njegovimi očmi in v primeri z njo je 17 ukradenih let njegove mladosti izgubljalo svoj pomen. Hiša z nekaj njivami in vinogradom vse skupaj v svojem širomaštvu je bilo podobno razveganemu lojtrskemu vozu, treba ga bo izvleči iz uboštva v katerega se je pogrezal do osi. Odbila je ura in čas za to se je bližal. Srebrničeve misli so se motale vse v tem času. Menda ga ni bilo zanj srečnejšega trenutka od tistega, ko sta mu partija in pokrajinski odbor zaupala eno izmed dveh največjih nalog izgradnjo ljudske oblasti na Primorskem.

Lotil se je je, ko se je vrnil s potovanja iz Bele Krajine. Tja je odšel skupno z tov. Bevkom in tov. Beblerjem. Takrat je že imel partizansko obleko in brzostrelko, ki jo je dobil na korpusu. V njej je bil ves nekam mladeniški in le gube, ki jih ni bilo mogoče skriti, so pričale, kako ga je življenje pestilo v prejšnjih letih.

Primorsko ljudstvo, ki je za vedno obračunalo s tujo osovraženo oblastjo, si je zdaj ustvarjalo svojo iz lastnih sil, iz ljudi, ki so dali vse v osvobodilni borbi. Bili so sami po sebi največje jamstvo, da bodo

TOV. JOZE SREBRNIC

čuvali njegove pridobitve, da bodo na njih gradili dalje do popolne ekonomske osvoboditve in blagostanja, ki ga bo deležna sleherna hiša. Na velikih predvolilnih zborovanjih mu je to tolmačil. V spremstvu tovarišev je premoral dobršen kos naše ožje domovine. Bil je na Kanalskem, Idrijskem, Vipavskem in v Brdih. Ni poznal utrujenosti in ni potreboval oddiha, kot da bi bil še na vzponu svojih sil. Vršil je nalogo, ki je dopolnjevala njegovo življenjsko delo.

Za tem je prišla smrt tako nenadno in nenadejano.

V Laznah na Trnovski planoti je bila prva partijska konferenca za Primorsko in Trst. Vsi delegati so že prispeli, le njega in dveh tovarišev iz Brd še ni bilo. Prišlo je sporočilo, da so že odpotovali in od minute do minute smo jih čakali. «So li padli v zasedo?» To nam je bila prva misel. Prehod čez Sočo je bil vedno nevaren in zaradi tega so potovali partizani v skupinah na tisto stran tam preko. Sovražnik je opazoval na bregu. Moral si dobiti prikladno mesto, nato da bi Soča sama terjala žrtev, ni v tistih trenutkih negotovosti nihče pomislil in vendar je bilo tako. Vrtinec jih je zajel in pogoltnil v globino. Vse dni konference je bila pred nami njegova podoba. Vrinjala se je v misel, ki so postale težke liki svinec. «Ne žalujte», je govorila, «zdaj ni časa, zdaj preostaja le delo. Nadaljevati je treba to, kar meni ni več dano, kar ni več dano tolikim izmed nas».

Zdaj je že 6 let odkar ga ni več toda njegova podoba je še vedno med nami. Če bi ostal pri življenju, bi gradil socializem. Primorskemu kmetu bi dajal to, o čemer je sanjal vseh tistih 17 let, ki so mu jih ugrabili in čemur je postavljal osnove za časa svojega partizanstva. Bil je borec med borci za pravico in resnico, zaradi njiju je marksizem toliko cenil. Nikoli bi se s svojim premočrtnim značajem in s svojo prodorno mislijo ne uvrstil v one, ki ga pačijo potvarjajo in ponižujejo z lažmi. Ti zaradi tega tudi nimajo pravice pisati o Jožetu Srebrniču.

Govor dr. J. Dekleve na protestnem zborovanju prosvetnih in kulturnih delavcev ob 30-letnici požiga Narodnega doma v Trstu

Zahtevamo povračilo kulturne škode

TOV. STANISLAV OBLAK GOVORI O MATERIALNI SKODI, KI SO JO ITALIJANSKI FASISTI POVZROCILI PRIMORSKIM SLOVENCEM. SAMO TRZASKE KULTURNE IN GOSPODARSKE USTANOVE SO UTRPELE OKROG 20 MILIJARD LIR SKODE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Predaleč bi zašli, če bi hoteli naštevati vse gospodarske ustanove, ki so bile posejane skoro po vseh večjih krajih Primorske.

Pred avgustom 1904, ko je bil dograjen Narodni dom, je bilo v Trstu in okolici močno razvito društveno, dramatično in glasbeno življenje, ki je imelo vse glavne pogoje za nadaljnji razvoj in potrjevalo pravilnost izreka, da iz malega raste veliko. Ravno ta razbohotenost kulturnega in gospodarskega snovanja je nujno zahtevala gradnjo Narodnega doma, ki naj bo središče predvsem našega kulturnega življenja in dostojen predstavnik doseženih in bodočih nalog tržaških Slovencev. Zamisel, da se postavi v sredi mesta Narodni dom, je naletela pri vsem slovenskem prebivalstvu na navdušen sprejem in pripravljenost, da vsakdo doprinese svoj delež k uresničitvi načrta, ki je po svojem obsegu presegal celo domišljijo širokopoteznih prvotnih zasnovateljev. Mladi in stari, ubogi in bogati, meščani in okoličani, so med seboj tekmovali pri zbiranju prostovoljnih prispevkov, s katerimi se je kril le drobec ogromnih stroškov, ki so padli na breme nalašč za to ustanovljene družbe, katere glavni delničar je bila Tržaška posojilnica in hranilnica, v katero so se stekali prihranki najrevnejših slojev, predvsem služkinj, delavcev ter kmetov. Ti so tudi tekmovali v prostovoljnem delu, ki se je v Trstu prvič uvedlo v tako velikem obsegu. Kdor je imel vprežno živino, je prevažal stavbeni material, drugi so pomagali pri razkladanju in nakladanju, tretji so na stavbišču opravili stotine in stotine ur prostovoljnega dela, za katero jim je bilo povračilo zadoščenje, da se impozantna stavba, ena največjih in najlepših v Trstu, z njihovim sodelovanjem vidno dviga. Z mirnostjo lahko trdim, da nobeden narodni dom ni zrastel s toliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo vsega slovenskega prebivalstva kot tržaški, v katerem se je počutil vsakdo kot v lastnem domu. Dan otvoritve Narodnega doma je bil dan veselja, zadoščenja in slavja tržaških in okoliških Slovencev.

V domu so imele sedež glavne tržaške kulturne organizacije, kot n. pr. Dramatično društvo, Slovensko narodno gledališče, Slovanska čitalnica z izredno bogato knjižico, Tržaška glasbena matica z vsem inventarjem in instrumenti, telovadno društvo «Sokol», akademsko ferialno društvo «Balkan», Delavsko podporno društvo, dalje Tržaška posojilnica in hranilnica, v pritličju v Ulici Galatti se je tiskala «Edinost» do februarja 1914, ko se je preselila v nove prostore v Ul. sv. Frančiška, kjer jo je fašizem zatrl. Poleg navedenih organizacij je imel Narodni dom svojo kavarno, restavracijo, hotel in več privatnih stanovanj.

Narodni dom, ki je postal središče kulturnega, političnega in gospodarskega delovanja, je bil od početka trn v očeh tržaških iredentistov in nacionalistov, ki se niso mogli sprijazniti z dejstvom, da so Slovenci prenesli svoje središče iz predmestja v sredino mesta, ki so ga smatrali iredentisti za svojo izključno domeno.

Jasno je, da so se po vojni, ko je Italija zasedla te kraje in pod vplivom naraščajočega fašizma, ki je imel v Trstu glavno oporo, življenjski pogoji za Slovence in za njihov kulturni razvoj temeljito poslabšali, čeravno so od Tittonija do Sforze in kralja sveto obljubljali, da bo Italija kot domovina svobode dala Slovencem in Hrvatom vse možnosti in sredstva, da bodo lahko napredovali na vseh področjih. Vsi so izrecno izključevali vsako misel zatiranja in raznarodovanja kot neskladno z italijansko častjo in politično modrostjo.

Tem obljubam in zagotovilom so sledila kaj kmalu dejanja, med katera spada gotovo kot glavno in najpomembnejše požig Narodnega doma v torek, dne 13. julija 1920., po fašistični drhali, kateri je ploskalo na desettisoče Tržačanov. Navidezni razlog za vandalski zločin, ki je oropal Slovence bistvenega pogoja za kulturno iz življanje, je bil incident v Splitu, o katerem piše celo «Piccolo» od 13.6.1920, da so srbski vojaki v obrambo napadenih italijanskih vojakov streljali proti demonstrantom. In tu? Ali niso dopustile oblasti, da so fašisti javno pozivali na maščevanje, zločin, da so v kolonah iz več strani korakali proti Narodnemu domu z neprikritimi nameni? Ali niso dopustile oblasti, da so fašisti z Giunto na čelu vdrli v poslopje in ga polili z bencinom, čeravno so vedle, da so v hotelu gosti in privatniki, tako da še danes ni znano, koliko oseb je sploh izgubilo življenje v plamenih Narodnega doma? Ali niso dopustile oblasti, da so demonstranti preprečili gašenje požara, ki bi ga gasilci lahko obvladali. Ali niso dopustile oblasti in s tem postale sokrive, da so fašistični zločinci neovirani razdeli pisarne adv. Kimovca, Okretiča, Vilfana in drugih, razdejali sedež Jadranske banke, Hrvatske štedionice, srbske šole, Sorlove kavarne, gostilne Lenčka in toliko drugih poslovnih prostorov posameznikov in podjetij kot na pr. špedicijsko družbo «Balkan», katere skladišča so izropali kot šakali. Ali res ni bilo mogoče ustvaiti pogroma proti Slovencem, ki so bili po ulicah tepeni, napadeni, ranjeni itd., ne da bi bili kaj zakrivili? Toliko gorja, toliko škode in nihče ni bil aretiran, kaznovan, čeravno so bili krivci znani. Nasprotno, glavni zločinci so bili odlikovani. In kako ne, saj je Giunta napravil vse za čast ducea, saj so zublji Narodnega doma končno očistili Trst, ki se je z močjo svojih tradicij postavil na čelu fašizma — tako vsaj govori Rino Alessi. A Michele Risolo v svoji znani knjigi piše, da 13. julij 1920. predstavlja višek povojne tržaške zgodovine in odločilno prekretnico v razvoju fašistične revolucije. Požig Narodnega doma in sploh datum 13. julij pomeni za fašizem najbolj junaško delo, za Slovence pa najtežji udarec, katerega posledice čutimo še danes, pomeni padec v prejšnja stoletja, pomeni ogromno materialno škodo. Tedaj so bile cenjene nepremičnine Narodnega doma na 11 milijonov lir, premičnine pa na 16 milijonov. Toda poleg tega je bil s požigom Narodnega doma dan signal za naskok na kulturne in gospodarske pozicije slovenskega prebivalstva.

Se nekaj podatkov, ki jih navajam, čeravno so znani. Upepelili ali razdejali so prosvetne

TAKO SO ITALIJANSKI FASISTI UNICEVALI SLOVENSKE USTANOVE V TRSTU IN PRIVATNE PISARNE TRŽAŠKIH SLOVENCEV

domove v Pulju, pri Sv. Ivanu pri Trstu, v Rojanu, v Barkovljah, pri Sv. Jakobu. Napadali so tiskarne in uredništva slovanskih listov, 12.XII. 1920. so razdejali tiskarno «Edinost», rušili so zgradbe in oropali ljudsko premoženje. V začetku 1929. so zadušili vse slovenske in hrvatske liste, «Edinost», kot rečeno je bila zatrta 4.9.1929. Poitalijančili so zemljepisna, rodbinska in celo krstna imena. Preko 115.000. rodbinskih imen je bilo popačenih. Prepovedano je bilo petje slovenskih pesmi. Z dekretom št. 1796. z dne 15.X. 1925. so prepovedali uporabo slovenščine in hrvaščine na sodišču, čeravno je bilo že zdavnaj prej de facto pregnana. Italijanščina je postala izključno uradni jezik, uničili so vse slovanske osnovne šole, ki jih je bilo še pred aneksijo 581. S kraljevim dekretom št. 2191 z dne 22. novembra 1925, je bil popolnoma odpravljen pouk v slovenskem in hrvaškem jeziku. Ista usoda je doletela srednje in strokovne šole. Vzporedno s tem državnim nasiljem se je vršilo prisilno poitalijančevanje, otroci niso smeli govoriti v materinem jeziku ne v šoli ne na cesti.

Ta grožnja je segala celo v družino. Od 820, slovanskih učiteljev so skoro vse odpustili. Veliko so jih pa pregnali v notranjo Italijo. Ista usoda je doletela tudi ostalo državno uradništvo, ki je šlo v tisoče. Po društvih so plenile in ropale najprej fašistične bande, pozneje pa tudi vladni organi. Z ukazom ministra za notranje zadeve z dne 19. julija 1927 so prefekti razpustili vsa slovenska prosvetna društva, katerih je bilo leta 1922. še 388, in zaplenili njihovo nemajhno premoženje, med katerim je bilo mnogo zgradb, ki so jih zasedli fašisti. Isto usodo so doživele gospodarske ustanove, razpustili so nič manj kot 310 zadrug z 92.000 člani, katerih premoženje, v kolikor ni končalo v žepih raznih komisarjev - likvidatorjev, je prešlo v roke fašističnih ustanov. Zverinsko mučenje slovanskega prebivalstva se je stopnjevalo iz leta v leto. Zapiranje, pretepanje, streljanje, internacije in konfinacije so bile na dnevnem redu. Fašistični zločinci so uprizarjali procese, med katerimi je bazovski najbolj poznan po svoji krutosti, da bi uničili življenje in obstoj slovenskega in hrvatskega naroda. V imenu rimske kulture se je širilo najstrahotnejše barbarstvo. Otroke, ki so se pogovarjali v svoji materinščini, so čakale najsurovejše kazni, učili so jih v tujem, otrokom nerazumljivem jeziku klevet in žalitev lastnega naroda in svojih staršev.

Slovenska beseda, ki so jo že davno pregnali iz vsega javnega življenja, se je morala umakniti tudi iz cerkve, katere najvišji predstavniki kot na pr. škofi Mahnič, Kalin in Sedej so bili preganjani do skrajnosti.

Kljub pobesnelemu divjanju in ustrahovanju niso zlomili odporne sile slovenskega naroda, kar je prišlo zlasti do izraza v času narodnoosvobodilne vojne, ko se je slovansko prebivalstvo Julijske krajine skoraj v celoti priključilo borcem za svobodo, demokracijo in neodvisnost ter za združenje z matičnim narodom. Naše ljudstvo se je žrtvovalo tudi za narodno in kulturno svobodo, trdno verujoč v iskrenost in pravičnost zaveznikov. Ze med borbo je obnavljalo svoje prosvetno življenje in svoje šolstvo, plamen narodnostne mržnje je spremenilo v plamen bratstva med narodi in svobode.

Slovansko prebivalstvo cone A, ki se je od začetka vojne pogumno borilo, prelivalo kri in žrtvovalo svoje domove v polja, je upravičeno pričakovalo, da bo okupacijska oblast odpravila sledove fašističnega barbarstva. Tudi to se ni zgodilo, čeravno so našli način in sredstva, da so zadovoljili upravičene restitucijske zahtevke preganjanih Židov, kar odobravamo. Ali res ni mogoče, da bi okupator ki je tudi z našo pomočjo premagal nacifašizem, vrnil naša rodbinska in krstna imena, kakor jih je fašizem odvzel? Ali res ni mogoče, da bi dal našim hribom in vasem prvotna imena? Ali je res nemogoče, da bi uvedel slovenščino kot enakopraven jezik z italijanščino čeravno je moral še znameniti tržaški patricij in pisatelj D. Rossetti leta 1816. dokazovati v smislu razpisa službe mestnega tajnika tržaške občine, da obvlada poleg italijanščine tudi kranjščino. Ako ne verujejo, naj si ogledajo «Osservatore Triestino» iz leta 1816. stran 1922. Ali res ni mogoče, da bi v mislih obljub obnovili ali vrnili, kar je fašizem ukradel našim gospodarskim ustanovam, Da bi obnovil uničene slovenske domove? Ali res ni mogoče, da bi vrnil Slovenskemu narodnemu gledališču, ki je najvišja kulturna ustanova Slovencev v Trstu, njegove prostore, ki jih je upepelil fašizem 13. julija 1920.? Ali je res ni mogoče, da bi dobili Slovenci za svoje gledališče eno izmed mnogih dvoran v mestu, ki so ob vsaki priliki na razpolago šovinističnim organizacijam, naslednicam požigalcev Narodnega doma. Naše ljudstvo sodi okupacijsko oblast po dejanjih in ne po besedah in obljubah in ne bo nehalo zahtevati, da se mu vrne vse od fašističnih oblasti zaplenjeno in uničena imovina in zgradbe, novi domovi za svoboden razmah slovenske kulture. Od te zahteve ne moremo odstopiti, ker je pravična.

Prve tekme finalnega kola za svetovno nogometno prvenstvo
Brazilija, resen kandidat za osvojitev prvega mesta

Brazilija-Švedska 7-1 (3-0)

Odlični napadalci Brazilije so popolnoma pregazili švedsko obrambo

V Rio de Janeiru je bila v nedeljo tekma za svetovno nogometno prvenstvo med Brazilijo in Švedsko. Na novem stadionu se je zbralo 150.000 gledalcev. Takoj ob začetku igre so Brazilci prešli ostro v napad in v 17. minuti je Zizinho s močnim strelom zabil prvi gol za Brazilce. Švedi so takoj reagirali in parkrat resno ogrožali brazilska vrata. V 38. minuti je po lepi individualni akciji brazilskega napadalca Danila, Ademir napravil drugi gol za Brazilijo. Eno minuto kasneje je brazilski napadalec Chico napravil tretji gol.

Stanje po prvih finalnih tekmah za svetovno nogometno prvenstvo

1) Brazilija 2 točki
2) Spanja in Urugvaj 1 točka
4) Svedska 0 točk

V četrtek se bosta v Rio de Janeiru srečala Brazilija in Spanija v S. Paolu pa Urugvaj-Svedska.

Prvi polčas se je zaključil s 3:0 za Brazilijo.

V drugem polčasu so bili Švedi že bolj zmedeni. Brazilci so to izkoristili in Ademir je v 7. minuti napravil četrti gol. V 12. minuti je Ademir po lepi tandem akciji Zizinho-Maneca zabil peti gol za Brazilijo. Samo v 22. minuti je Andersonu uspelo napraviti s kazenskim strelom edini gol za Švedsko. Kljub temu da se je v zadnji pol uri igra nekako umirila, so Brazilci v 40. minuti in 43. minuti drugega polčasa zabili še dva gola.

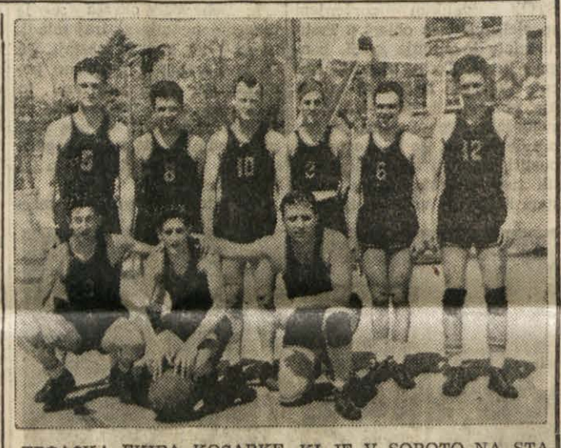

TRZASKA EKIPA KOSARKE, KI JE V SOBOTO NA STADIONU «PRVI MAJ» PREMAGALA LJUBLJANSKEGA «ŽELEZNICARJA» S 40:23.

ABRAM, FUKS IN COLDI, KI SO ZASEDLI PRVO, DRUGO IN TRETJE MESTO V TEKMI NA 3000 METROV NA NEDELJSKIH LAHKOATLETSKIH TEKMAH NA STADIONU «PRVI MAJ»

Španija - Urugvaj 2-2

V S. Paolu sta se srečali v finalnih tekmah za svetovno nogometno prvenstvo Spanija in Urugvaj.

V prvih minutah igre so bili Spanci v silni premoči in resno ogrožali vrata nasprotnika. Po nekaj minutah so Urugvajci prišli v nasprotni napad in prvi zabili gol. Takoj nato so Spanci reagirali in po nekaj uspelih napadih je Basora izenačil z močnim neubranljivim strelom. Igro so ponovno obvladali Spanci, ki so stalno napadali in tako s Basoro prešli v vodstvo. Prvi polčas se je zaključil z 2:1 za Spanijo.

Drugi polčas se je pričel z zmanjšanim tempom igre, tako da je igra poslala skoro nezanimiva. Proti koncu igre so Urugvajci pričeli s nevarni napadi. kljub temu jim ni uspelo prebiti španisko obrambo. Samo v 40. minuti drugega polčasa je Varella streljal z 40 metrov in napravil najlepši gol dneva, Urugvajci so s tem golom izenačili.

Jugoslovanski telovadci na svetovnem prvenstvu

BEOGRAD, 10. — *Jugoslovanska telovadna reprezentanca (moška in ženska) se skrbno pripravlja za nastop na svetovnem prvenstvu, ki bo 14. julija v Bazlu v Švici.*

Na zadnjem svetovnem prvenstvu leta 1938 v Pragi so jugoslovanski telovadci zasedli tretje mesto.

"SVETO LETO" OD DANTEJA DO LETOS

I. MIHOVILOVIĆ

Z vojskovanjem in ropanjem
si je papež Inocenc Nedolžni... pridobival bogastvo

IV.

Od tega papeža, znanega simonista, se je lahko dobilo vse za denar, ki si ga Olimpiji položil v roke. Zgodovina trdi, da se je bogastvo v takem obilju stekalo v njene blagajne, da so se nakupovale neštevilne palače in brezmejna zemljišča. Toda Inocenc si je bogastvo pridobival tudi na drug način. Vojskoval se je in ropal in bil tako maščevalen, da je v vojni s parmskim vojvodom mesto Castro izravnal z zemljo in nad mestom dvignil stolp z napisom: «Qui fu Castro», ki označuje njegovo sadistično radost. A Inocenc se je imenoval —Nedolžni... Sveto leto mu je uspelo in skupno z njegovo zgodovino je zabeležen tudi Inocenčev «Breve» od 6. 1. 1650., ki se glasi: Nihče enega ali drugega spola, posvetni človek ali duhovnik, naj si ne upa v tej baziliki Svetega Petra pod grožnjo neposredne ekskomunikacije zvečiti, njuhati, kaditi ali na kakršen koli drugi način uživati tobak. Božjepotniki so v tej baziliki vendar lahko dobili vino, ki se je točilo na nekaterih mestih ob oltarjih, samo kaditi niso smeli, ker je papežu dim škodoval.

Naslednje sveto leto 1675 je ostalo v kroniki zapisano bolj zaradi švedske kraljice Kristine kakor zaradi drugih relevantnih pojavov. Ta polnokrvna žena je razvila bučno dejavnost s tem, da je zamenjala dan procesij, molitev in klečanja z nočjo zablode in kravalov, toda papež Klement se ni temu čudil, ker je bil sam znani kavalir.

19. stoletje slavi sveta leta še dalje v znaku odpustkov ali tudi politike, ki je že bližnja nam. Leon XII. je obseden z mislijo, da bi s «kadilom» razkužil zrak, okužen z idejami francoske revolucije in liberalizma, ki se je porajal. Ko piše Massimo d'Azeglio o tem svetem letu, ki je zbralo okoli 300 tisoč grešnih duš, pravi, da so bili to za cerkev težki časi, ker je očiten razhod med cerkvijo in civilizacijo. To kaže tudi dejstvo, da je Leon XII. s pokoljem hotel kronati pomp svetega leta. Prav svetega 1825 leta je dal kardinal Rivarola, minister policije papeške države, s kolektivno obsodbo pogubiti 514 liberalcev in 125 jih je stlačil v dosmrtno ječo. Sodna procedura in eksekucija na smrt obsojenih je bila povsem srednjeveška. Abaut in Petrucelli v Preliminari della questione romana opisujeta, kako so ubijali obsojene s kiji, ki so imeli železno kroglo na vrhu, nato so jim mrtvim s sekiro razsekali v sklepih roke in noge. Ali sveta leta niso samo za one iz črede, temveč je tudi «pastir» lahko grešil, kolikor je hotel. Za sveto leto je odločil Leon XII. Della Genga, da bodo Židje še strože ločeni v rimskem getu in da ne smejo pod grožnjo javnega bičanja po «zdravamariji» oditi zdoma. O njem govorita dva stiha:

«Ecco di Roma i veri tre assassini,
Della Genga, Fumaroli e Cavalchini».

Dejstvo, da je v Rimu prepovedal plesati valček, nam dokazuje, da je bil tudi drugače prepošten. Aygard pise o njegovi «burni mladosti, da je ostal vedno galanten prelat» .Kronisti beležijo, da je tudi umrl v tej galantni koincidenci: «Ballica causa fuit». Zdravnik Todini je imel mnogo opravka s to njegovo boleznijo, a Leon je umrl prezgodaj, ker je Todini v zdravljenju napravil neki pogrešek. Todini je na dan njegove smrti dobil od Rimljana venec z napisom: «Salvatori Patriae». Slavni satirik, pesnik Gioacchino Belli je zapustil sonet o svetem letu Leona XII., ki pravi v rimskem dialektu:

«Beato in tutto st'anno chi ha peccati,
Che a su cuscenza nun 'je resto un gneo,
Basta nun esse giacobbino o ebbreo
O antra razza de cani arinegati».

Leon XII. pa ni odrekal odpustkov samo jakobincem in židom, temveč tudi onim, ki so se zdravili z vakcinacijo, ker je smatral vakcinacijo za hudičevo delo.

Letu 1850 je bilo v znaku pravkar minulega 1848, leta v znaku velikega preobrata v Italiji, Mazzinija in demokracije, ki se je porajala. Papež Gregor XVI. je pravkar razglasil produkt sodome in greha, preklel je vžigalice, a njegova milica je morala formalno priseči, kako bo postavila prestole na kosteh liberalcev. V tem duhu je pripravljal sveto leto, a je prej umrl in je stvar odpravil Pij IX., kateri je v ječah uvedel sto udarcev s šibo za one jetnike, ki v svetem letu preklinjajo madono in svetnike. Pri tem je pokazal, kako je v svojem srcu tudi blag, ker je pripomnil v istem dekretu, da dnevno ne smejo dati nad 200 udarcev. Svojo tenkočutnost do božjepotnikov specialno za sveto leto je Pij IX. pokazal s tem, da je ukazal, da se oblečejo v hlačke in srajce mnogi kipi v baziliki Sv. Petra, ki so prikazovale gole like, tudi prav majhne angele.

Njegov naslednik Leon XIII, papež «socialist» je slavil leta 1900 sveto leto v duhu svojih militarističnih antimarksističnih idej toda tudi v znaku mnogih vatikanskih nezgod. Rim ni več papežev, Italija je že nova država in četudi Leon XIII. ne preklinja več železnice, je komaj zbral 300.000 božjepotnikov. Odpadli so vsi hotelski dobički in dobički od ostale trgovine in vse delo je bilo stisnjeno v vatikanske zidove.

(Nadaljevanje sledi)

V kratkem bomo začeli objavljati
Jurčičeve „Rokovnjače"
Naročite se zato na „Primorski dnevnik!"

NOVE KNJIGE

Aster Rotondi: Appunti sulla obbligazione tributaria, Cedam, Padova 1950, str. 251, cena L. 1200.—

Delo ima tri dele: v prvem so zbrane razprave splošnega značaja, v drugem komentar, člen za členom, vseh fiskalnih zakonov, v tretjem sistematičen in usklađen izbor pravosodja iz zakonodaje v davčnih stvareh. Knjiga je nastala po iniciativi revije «Diritto e pratica tributaria» in je prvo obsežnejše in popolno delo o italijanskem «davčnem pravu». Sodelovali so razni pravniki, fiskalni in drugi strokovnjaki

F. Mauro: Scienza ed industria, Barbieri, Milano, 1950, str. 185. Delo obsega predavanja prof. Maura na milanskem politehnikumu (tehn. visoki šoli) in obravnava ustvarjalne perspektive ki jih je danes mogoče ugotoviti v odnosih med znanostjo in tehniko.

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska št. 73-38
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 29-477. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 1 1-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.
NAROCNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska - Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST